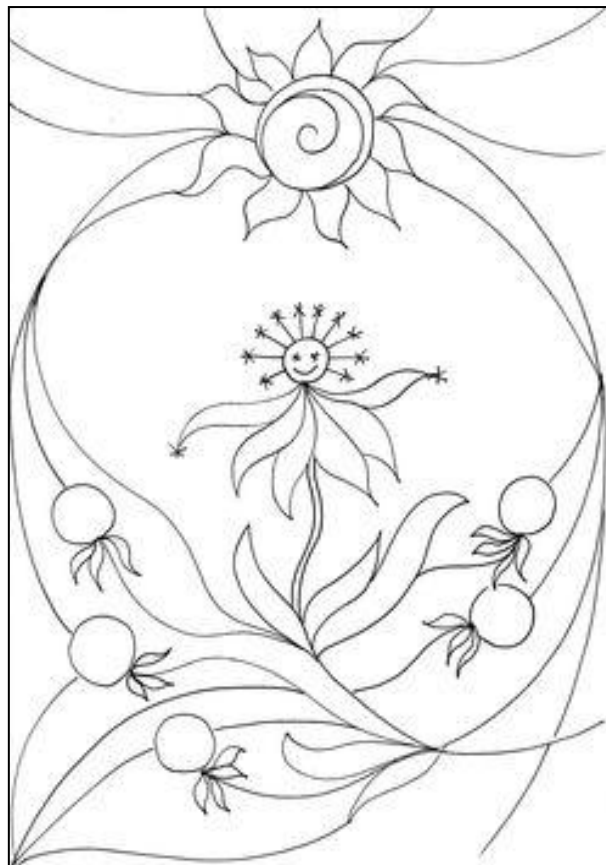

BARACSKAI BÓBITA ÓVODA
PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

2025.

Tartalomjegyzék:

I . Az óvoda hivatalos adatai	3
I.1. Az intézmény bemutatása	4
II. Bevezetés	5
II.1. Közös pedagógiai alapelvek	5
1.1. Gyermekekép	6
1.2. Óvodakép	6
1.3. Az óvodai nevelés célja	7
1.4. Funkciói	7
1.5. Az óvodai nevelésben alapelv	7
II.2 Az óvodai nevelés feladatai	7
2.1. Az egészséges életmód alakítása, egészségfejlesztési program	8
2.2. Egészségnevelési program	9
2.3. Az érzelmi nevelés, az erkölcsi és közösségi nevelés	17
2.4. Az értékelés és jutalmazás	19
2.5. Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	20
III. Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai	21
III.1. Játék	21
1.1. A gyermeki játék feltételei	21
1.1.1. Elegendő hely idő eszköz biztosítása	22
1.1.2. Az óvónő modell szerepe	24
1.1.3. A gyermek fejlettsége, ismerete	26
III.2. A gyermek fejlődésének nyomon követése, a gyermekek mérése	26
2.1. A gyermekek fejlettségének regisztrálása	27
III.3. Verselés, mesélés	27
III.4. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	29
III. 5. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	31
III.6. Mozgás	33
III.7. Külső világ tevékeny megismerése	36
7.1. Környezeti nevelés	36
7.2. Ünnepek, hagyományok, programok	39
7.3. Környezetünk mennyiségi és formai összefüggései	39
III. 8. Munka jellegű tevékenységek	40
III. 9. A tevékenységben megvalósuló tanulás	43
IV. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére	47
V. Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése	48
V.1 Migráns gyermekek interkulturális nevelése	53
VI. Az óvoda gyermekvédelemmel kapcsolatos pedagógiai tevékenysége, szociális hátrányok enyhítése, esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések	54
VII. Az óvodai élet megszervezésének elvei	57
VII.1. Személyi feltételek	57
VII.2. az óvodai élet megszervezése, hetirend	57
VII.3. Javasolt napirend	57
VII.4. Tervezés	58
VII.5. Tárgyi feltételek	58
VIII. Az óvoda kapcsolatrendszere	58
IX. Legitimációs záradék	61
Mellékletek	62

BARACSKAI BÓBITA ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

I . Az óvoda hivatalos adatai

Az intézmény neve: Baracskai Bóbita Óvoda
Székhely címe: 2471 Baracska, Kossuth Lajos utca 30.

Fenntartó: Baracska Község Önkormányzata
2471 Baracska, Kossuth Lajos utca 29.

Az intézmény OM száma: 200906

Az intézmény típusa: Óvoda

Intézmény megnevezése	Csoportok száma	Gyermeklétszám	Alkalmazottak száma
Bóbita Óvoda	5	101	18

Az intézménybe felvehető maximális gyermeklétszám:

Baracskai Bóbita Óvoda	Maximális létszám (Kotv. 3. számú melléklete I. rész és 11/1994. (VI. 8.) MKM rendelet 54. § 13. pontja szerint)
Alma Csoport	48 m ² =24 fő
Maci csoport	48 m ² =24 fő
Katica csoport	42 m ² =21 fő
Pöttyös labda	38 m ² =19 fő
Süni csoport	26m ² =13fő
Összesen	101 fő

I.1. Az intézmény bemutatása

1.1. Baracskai Bóbita óvoda bemutatása

Óvodánk a Váli völgyben a 70-es számú főút mentén, a Velencei-tó közelében 2700fős településen található. Önkormányzat által fenntartott, részben önállóan gazdálkodó négy csoportos óvoda. 1950-ben alapították, de jelenlegi formáját 2002-ben kapta. Az óvodába érkező gyermekekben tükröződik a község lakosságának sokszínű rétegződése. Budapest közelsége megváltoztatta az itt élő emberek életét. A megváltozott körülmények befolyásolják a gyermekek fejlődését. Pl: A természettől való elszakadás, technikai fejlődés, család szerkezetének megváltozása, túl sok és nem a gyermek életkorához rendelt élmények, technikai fejlődéssel járó előnyök és hátrányok, megélhetési szociális problémák. Ezek ismeretében egy élmény gazdag óvodát igyekszünk kialakítani, ahol a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó.

Megítélésünk szerint az intézményes nevelés (így az óvoda is) alapvető feladata a kultúra átadása- közvetítése az életkori sajátosságokhoz optimálisan illeszkedő nevelési módszerekkel oly módon, hogy abban az örök emberi értékek saját nemzeti kultúránk színeivel gazdagodjanak.

Nevelési céljaink meghatározásánál abból indulunk ki, hogy a prevencióra (megelőzésre), a korai fejlődés tudatos támogatására szükség van.

Feladatunk az optimális környezeti feltételek (szociális, tárgyi) megtervezése, megszervezése. Nevelési céljaink megvalósításában alapvetően támaszkodunk az óvodás gyerekek természetes megnyilvánulási formáira, a mozgásra és a játékra.

Munkánk tervezésekor az egyes gyermek érési üteméhez, fejlettségi szintjéhez igazodunk.

Óvodánk nevelőtestületének célja a gyermeki személyiség kibontakoztatása, melyet a tevékenységek kölcsönös egymásra hatása, tudatos fejlesztése segít elő.

Fontosnak tartjuk az egészséges harmonikus személyiségfejlesztést, a sikeres iskolai beilleszkedéshez szükséges testi, szociális érettség kialakítását. Az iskolai potenciális tanulási zavarok megelőzését az óvodai nevelés feltételeinek sajátos megszervezésével igyekszünk megvalósítani.

II. Bevezetés

„A gyermek igenis más, mint mi magunk. Sokkal gazdagabb, benne még megvan a lehetőségek teljessége. Mi már valamilyenné lettünk... És valamivé. De ő még nem... Ha a gyermekekre nézek, akkor ne csak azt lássam, hogy milyen, hanem, hogy mivé lehet...”

(Ancsel Éva)

Az óvodai nevelés országos alapprogramja (a továbbiakban: Alapprogram) a hazai óvodai neveléstörténet hagyományaira, értékeire, nemzeti sajátosságaira, a pedagógiai és pszichológiai kutatások eredményeire, a nevelésügy nemzetközileg elismert gyakorlatára építve, Magyarország Alaptörvényének értékeit és Magyarország által aláírt nemzetközi szerződésekben vállalt kötelezettségeket figyelembe véve – meghatározza a magyarországi óvodákban folyó pedagógiai munka alapelveit.

Jelen módosítás alapja a 2011. évi CXCV. törvény a Nemzeti Köznevelésről, és a 363/2012 (XII.17.) Kormányrendelet az óvodai országos alapprogramról.

2. módosítás: Adatmódosítás 2013. július 01-től, intézményátstrukturizálás miatt.

3. módosítás: Program felülvizsgálata során eszközölt módosítások miatt 2016. szeptember 01-től hatályos.

4. módosítás: Adatmódosítás 2017. szeptember 01-től átszervezés miatt. A dokumentum 2017. szeptember 01-től hatályos.

5. módosítás: a Kormány rendelete alapján

6. módosítás : Nkt. törvény alapján

7. módosítás : Alapító Okirat módosult bővült az intézmény Okirat száma : 621-7/2021

8. módosítás: Alapító Okirat módosul törvényi változás miatt (2023.évi LII. törvény a pedagógus életpályájáról, köznevelési foglalkoztatotti jogviszony) Okirat száma: 3536-2/2023. módosulás dátuma: 2024. január 09.

9. módosítás: A Kormány 77/2025.(IV.15.) Korm. rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012.(XII.17.) módosítása alapján Érvényes:2025. szeptember 01.

II.1. Pedagógiai alapelvek

- ❖ A gyermeket, mint meghatározott genetikai adottságokkal rendelkező egyéniséget, spontán tervszerűen alkalmazott hatásokkal, neveléssel, a belső érés figyelembevételével sokoldalúan harmonikus személyiséggé fejlesztjük.
- ❖ A gyermekek testi, lelki szellemi fejlődésének elősegítése, az egyéni és az életkori sajátosságok figyelembevételével.
- ❖ A közösségi életre való alkalmasság kialakítása, a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek lemaradásának csökkentése.
- ❖ Játékos, tudatos, tervszerű fejlesztéssel az alap kultúrtechnikák elsajátításához szükséges készségek és képességek kialakítása.
- ❖ A családdal együttműködve a gyermekek egészséges életviteligényének kialakítása.

- ❖ A néphagyományok egyszerű szépsége álljon példaként a gyermekek előtt, és általa ismerjék meg őseink, a természet változásaival összefüggő hit és gondolatvilágát. A mesék népi bölcsességének, a dalos népi játékoknak egyszerű táncos mozdulatoknak és a népzeneének, a népi kismesterségeknek az átörökítése.
- ❖ A sajátos nevelési igényű gyermekek Óvodai nevelésének irányelveit szem előtt tartva, biztosítjuk a szocializációt, a fogyatékoság mértékéhez igazodó speciális fejlesztést (utazó gyógypedagógus segítségével, irányításával).
Mindig annyi segítséget adnak, amennyire feltétlenül szüksége van, annak érdekében, hogy önállósodni tudjanak.

1.1.Gyermekkép

- ❖ Szeretnénk olyan harmonikus, kiegyensúlyozott, boldog gyermekeket nevelni, akik képesek rácsodálkozni a környező világra, és ezáltal képesek aktív megismerőivé válni.
- ❖ Arra törekszünk, hogy nevelésünk által gyermekeink az óvodáskor végére rendelkezzenek azon kompetenciákkal, amelyek alkalmassá teszik őket az iskolai tanulás megkezdésére.
- ❖ Megalapozzuk azokat a szokásokat, amelyek segítik őket a felnőttek világában való eligazodásban.

1.2. Óvodakép

- ❖ A mi intézményünk Arany János szavaival élve „**kirepítő fészek**” **kíván** lenni, mely kíséri a gyermeket a családtól a közösségbe való beépülésbe.
- ❖ Szakmailag önálló intézmény, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik évétől az iskolába lépésig.
- ❖ Biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit.

1.3. Az óvodai nevelés célja

Óvodai nevelésünk **célja**, hogy az óvodások sokoldalú harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakoztatását, elősegítse az életkori és egyéni sajátosságok, és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével, ideértve a **kiemelt figyelmet igénylő** gyermekek ellátását is.

A sajátos nevelési gyermek integrált nevelésének segítése, sérülés specifikus fejlesztése az állapotának megfelelő gyógypedagógiai ellátás biztosításával.

- ❖ A befogadó óvodapedagógus szakmai munkájának segítése
- ❖ A sajátos nevelési igényű gyermeket nevelő családok támogatása

1.4. Funkciói

- ❖ Óvó-védő, szociális, nevelő- személyiségfejlesztő funkció.
- ❖ Az óvodai nevelés gondoskodik a gyermeki szükséglet kielégítéséről.
- ❖ Az érzelmi biztonságot nyújtó derűs szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről.
- ❖ A testi szociális és értelmi képességek egyéni és életkor specifikus alakításáról.
- ❖ A gyermeki közösségben végezhető sokszínű tevékenységről, különös tekintettel a játékra.
- ❖ Az egészséges fejlődéshez, és fejlesztéshez szükséges személyi és tárgyi feltételekről.
- ❖ A játékon keresztül az életkornak és egyéni képességnek megfelelő műveltségtartalmakat közvetít.

1.5. Az óvodai nevelésben alapelv:

- ❖ A gyermeket –mint fejlődő személyiséget- szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg.
- ❖ A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet töltenek be.
- ❖ Az óvodai nevelésnek a gyermeki személyiség teljes kibontakozásának elősegítésére kell irányulnia, az emberi jogok tiszteletben tartásával oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.

II.2 Az óvodai nevelés feladatai

Az óvodai nevelés feladatai az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. A gyermek mindenképp felett álló érdekeinek érvényesítése.

Ezen belül:

- ❖ Az egészséges életmód alakítása, egészségfejlesztési program.
- ❖ Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés.
- ❖ Az anyanyelvi értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

SNI gyerekek befogadása az Alapító Okiratban meghatározottak alapján:

A sajátos nevelési igényű gyermek esetében jellemző sajátosságok figyelembevételével az optimális fejlesztő hatások megkeresése, alkalmazása, ezen alkalmazások segítségével a személyiség túlterhelése nélkül lehetséges legjobb eredmény elérése a fejlődésben.

2.1. Az egészséges életmód alakítása, egészségfejlesztési program

„A gyermek fejlődésének szabadsága nem azt jelenti, hogy egyszerűen magára hagyjuk, hanem hogy segítő szeretettel köréje emeljük a megfelelő környezetet. Minél tökéletesebb a környezet, annál kevesebb beavatkozásra van szükség a felnőtt részéről”

(Montessori)

Célja:

Az egészséges életre nevelés, az egészség megtartására, megerősítésére történő felkészítés.

A 3-7 éves korosztályra jellemző fiziológiai, életkori sajátosságokat figyelembe véve tervezzük a gondozási tevékenységeket, a mozgásigény kielégítésének feltételeit, az egészség védelmét. Az egészség fejlesztő tevékenység során az egészségi állapot pozitív irányú változása.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Az egészséges életmód, betegségmegelőzés és egészségmegőrzés szokásainak megalapozása.
- Mozgásigény kielégítése, és a testi képességek fejlesztése.
- A gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.
- A környezet védelméhez kapcsolódó szokások kialakítása.

Az egészségfejlesztés területei:

- egészséges táplálkozás, különösen magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só-és telítetlen zsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése.
- mindennapos testnevelés, testmozgás
- személyi higiéné
- testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése
- a bántalmazás, erőszak megelőzése
- baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése.

2.2. Egészségnevelési program

Egészséges táplálkozás

Alapelvek:

Az óvodás gyermekek egészséges táplálkozási szokásainak megerősítését és az óvodai étkeztetés otthoni kiegészítésének (komplettálásának) szorgalmazását szolgálja.

Az óvodás gyermek az ébrenlétének háromnegyed részét az óvodában tölti, ahol az óvodapedagógusok a gyermek testi-szellemi fejlődésének feltételeit igyekeznek biztosítani. A fejlődés alapfeltételei között kiemelt jelentőségű **a gyermek egészséges táplálása**. Az óvodai étkeztetés napjainkban - minden igyekezet ellenére - sem tudja az egészséges táplálkozás minden követelményét teljesíteni. A teljesítés nemcsak anyagiakon (élelmezési normán), de szemléleten (étrend-összeállításon), óvónői leleményességen (egészségpedagógiai kulturáltságon) és a szülők segítő együttműködésén (a kiegészítő táplálkozáson) is múlik.

Az óvoda és a pedagógus feladatai a helyzet javításáért:

- Kulturált körülmények között a fogásokat folyamatosan felszolgálja (várakozási időt kerüli). Az étkezés végén az asztalok rendjének helyreállítását irányítja. Megkedvelteti az ízeket, intenzív rágásra ösztönöz, folyamatosan folyadékot biztosít. Életkoruknak, fejlettségüknek megfelelően kanál, villa és kés helyes használatával ismerteti meg a gyerekeket. Fokozottan ügyel a táplálék érzékeny gyermekek diétájára (a család biztosítja).
- Szerveznek az óvónők a szülőkkel, támogatókkal közösen hetenként egy-két gyümölcs- és zöldség-napot.
- Tanácsot adnak, hogy az óvodai étrendet otthon milyen ételféleségekkel egészítsék ki: Kerüljék a családi étkezés során a *haszontalan ételek és italok étrendbe állítását*, így a cukros, sós, zsíros ételeket és italokat. Töröljék étkezési szokásrendjükből a cukrozott szörpöket, befőtteket, kólaféléket, a kekszet, a ropit, a chipset. Szerepeljen a családi étrendben kevesebb füstölt hús, felvágott, húskonzerv, állati zsiradék, és annál több alacsony zsírtartamú tej, tejföl, sajt, hal, baromfi (bőr nélkül), barna kenyér.
- Óvodai napirend keretében ismertetik meg az óvónők a gyermekeket új ízekkel, addig ismeretlen étel-és italféleségekkel. Az étkezést örömtelivé teszik, jó hangulatot teremtenek az ételek elfogyasztásához.
- Az egészséges táplálkozásra nevelés érdekében kapcsolják be a napi programba az alternatív egészségfejlesztő programot, (pl. projektek), játékos alkalmat teremtenek arra, hogy a

gyermekek maguk is részesei legyenek egyszerűbb ételek elkészítésének (pl. saláta készítés, tízórai összeállítás).

- A nevelési év során legalább 3 alkalommal kerül lebonyolításra az egészséges táplálkozást népszerűsítő foglalkozás.

- Az egészséges táplálkozás egészségre gyakorolt hatásai adnak alapot a foglalkozásoknak. Így a gyerekek őszi piacot, zöldséges üzletet, kerteket látogatnak meg. Ismerkednek gyümölcsökkel, zöldségfélékkel. Minden érzékszervet megmozgatnak a tapasztalatszerzés során, mindezeket versekkel, mondókákkal, mesékkel, körjátékokkal kísérve teszik még vonzóvá a gyermekek részére az óvó nénik. A legvonzóbbak a kóstolók. Készül saláta zöldségből, gyümölcsből. Sütemény teljes kiőrlésű lisztből, barna cukor felhasználásával. Egészségnap, egészség hét szervezése.

- Tejtermékekkel kapcsolatos foglalkozást is tartanak az óvónők, a boltokban kapható mindenféle tejterméket vásárolnak a gyerekek és kóstolják végig az óvodában a kínálatot. Beszélgetnek a tej fontosságáról miért is fontos az emberi szervezet számára, kiemelve a csontok, és a fogak egészségét.

Mindennapos testnevelés, testmozgás

Az óvodapedagógus feladatai a mozgásigény kielégítése és testi képességek fejlesztése.

Változatos napi és heti rendben biztosítja a gyermek mozgásigényének folyamatos kielégítését. Minden nap szervez mozgástevékenységet (tornaszobában vagy udvaron). Heti 1 kötelező testnevelés foglalkozást vezet. Edzési lehetőséget a testnevelés, környezet, levegő, nap kihasználásával biztosítja. Megtervezi a helyet, időt, és a közegekben való mozgást fokozatos terheléssel, figyelembe véve a korosztályok életkori sajátosságait.

Időjárástól függően napi 1-3 órát levegő és napfény edzést biztosít a fokozatosságot betartva.

A nyári napirendet az egész napos levegőn való tartózkodásra építi. A mozgás anyagát lásd mozgás fejezetben.

Személyi higiénia

Óvodapedagógus feladatai:

Tisztálkodás

A napirend keretei között elegendő időt biztosít a gondozási teendők egyéni tempó szerinti végzésére. Tisztálkodási folyamatot megismerteti: helyes sorrendiséggel és technikával, egészségügyi szokásokkal. A tisztaság alapvető fontosságának, a betegség megelőzés és fertőzések megelőzésének jelentőségét életkor specifikus módszerekkel tudatosítja a

gyermekben. Ezen belül a test tisztántartásán értjük a bőr, fogak, szájüreg, haj, érzékszervek, körmök ápolását, a ruházat higiénája a mosás, tárolás feladatait is tartalmazza, illetve a közvetlen környezetünk tisztántartására is hangsúlyt fektet. A megvalósításban fejlettség szerinti segítséget nyújt. Fokozatosan kialakítja az önállóságot.

Öltözködés

Elegendő időt és szükséges segítséget biztosít az öltözködésben és a ruházat elhelyezésében a saját polcán. A megfelelő viselet kiválasztásában összefüggéseket tár fel a gyermekekkel az időjárás és tevékenységek között. Fokozatosan kialakítja az önállóságot. A szülőkkel való kapcsolattartás során a megfelelő mennyiségű és minőségű ruházat és cipő biztosítására javaslatot tesz. Például: műszálas anyagok kerülése, váltóruhák, lábboltozatot és lábfejet védő cipők biztosítása, lógó alkatrészek eltávolítása.

Pihenés

Ebéd után a csoport szükségleteinek megfelelően nyugodt pihenés feltételeit biztosítja, ellenőrzi a terem szellőztetését, az ágyak megfelelő elhelyezését (a lehető legnagyobb távolságban). A gyermekek elalvását segíti biztonságot adó szokásrendszerrel, pl. mesével, énekkel, zenehallgatással, testi közelséggel, puha tárgyakkal. Pihenés időtartamát a csoport szükségleteihez igazítja. Az ágyneműről és annak tisztításáról a szülő gondoskodik, általában kéthetente és a gyermek minden megbetegedése alkalmával.

Egészséges tiszta biztonságos környezet megteremtése higiénias szabályok kialakítása.

Az óvodás gyermek saját testi gondozásának megtanítása és mozgásigényének kielégítése csak egészséges környezetben történhet. Ennek érdekében a dajkák munkájához tartozik a mindennapos portalanítás, felmosás, fertőtlenítés, szellőztetés a higiénias szabályok betartatása a gyermekkel.

A balesetveszély elkerülése érdekében a gyermekek által használt eszközöket fokozott odafigyeléssel kezeli, szükség esetén kezdeményezi javítását, cseréjét. Különösen az udvari, vagy játszótéri játékoknál, sétán felhívja a gyermekek figyelmét a helyes eszközhasználatra, biztonságos közlekedés szabályaira, kirándulásra szülői segítséget kérhet.

A gyermekek szükséglete szerint (szülők bevonásával) speciális szakemberek bevonásáról gondoskodik, az óvoda orvosa, fogorvosa, védőnője, szakszolgálatok segítségével.

A nevelési év elején a logopédus felméri a beszédhibás gyermekeket, s az órarendjében a fejlesztő foglalkozásokat megtervezi.

Testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése

Alapelvek:

A dohányzás megelőzésében és visszaszorításában jelentős szerep jut az óvodapedagógusoknak és az óvoda technikai személyzetének. Az óvoda felnőtt dolgozói modellt, mintát jelentenek a gyermekek számára. Az óvodában a gyermek előtt dohányzó felnőtt nagyobb hatást gyakorol a gyermekre, mint egyéb szocializációs helyzet, ezért az óvoda dolgozói nagyobb felelősséggel tartoznak személyes példamutatásukért. Az óvoda feladata minden olyan helyzet elkerülése, amely a gyermeknek kedvezőtlen mintaként szolgálhat.

A dohányzás megelőzését szolgáló óvodai egészségnevelési program tevékenységei:

Szabad beszélgetések. A beszélgetés kezdeményezője lehet az óvodapedagógus, de lehet maga gyermek is (valamely aktuális eseménnyel, élménnyel, filmjelenettel stb. kapcsolatosan). A szabad beszélgetésben kisebb, önkéntesen csatlakozó gyermekcsoport vehet részt beszámolóval, események értékelésével, képek nézegetésével, képkivágások gyűjtésével, diafilm-vetítéssel stb. párhuzamosan. Alapelv: az önkéntes részvétel, a szabad megnyilatkozás és vélemény-nyilvánítás.

A dohányzás ártalmainak elemzésére szolgáló szabad beszélgetések kezdeményezésére a következő alkalmakat, lehetőségeket alkalmazzuk:

- Kirándulási élmények feldolgozása: napsütés, szabad levegő, madárdal, napozás (lebarnulás), szabad mozgás, jókedv, veszélyek (napozás, növényzet.), értéke: füstmentesség, pormentesség, szabad légzés, erő kifejtés, sok mozgás.
- Városi, falusi élmények megbeszélése: az utca forgalma, a gépkocsik füstje, az áruházak levegője, gyárak környékének kedvezőtlen viszonyai, utazás tömegközlekedési járművön, "talponállók", ivók, vendéglők külső képe, az utcai porképződés, az otthoni állattartással járó szagok.
- Élmények elmondása a dohányfüstös helyiségekről: saját lakásunk levegője, szórakozó helyek füstje, gyárkérmények füstje, füstmérgezéses balesetek; a családban dohányzók megszokott dohányzási helyei, vendégségben tapasztalt dohányzás.
- Gyermeki vélemények arról, hogy kik dohányoznak, miért dohányoznak, hol dohányoznak: dohányzó felnőttek, dohányzó gyerekek, otthoni dohányzás, miért nem szabad a közlekedési eszközökön (vonat, autóbusz, villamos) dohányozni; vélemény arról, hogy sikerül-e a leszokás.
- Tapasztalatok gyűjtése arról, hogy miről ismerjük meg a dohányos embert: láttál-e már nagydohányos embert, aki gyakran rágyújt, köhög, cigarettát hord magánál, öngyújtója van,

keresi a dohányzásra kijelölt helyet, engedélyt kér a rágyújtásra, sárga az ujjá, a ruházatának dohány-szaga van, szájából dohányszag árad; mondj véleményt az ilyen helyzetről.

- Ismeretközlés, magyarázat arról, hogy a nem-dohányzókat törvény védi: mi a törvény, hogyan és kit kötelez a törvény, mi a megszegők büntetése, hol megengedett a dohányzás; mi célból alkották meg a nem dohányzókat védő törvényt; miért kell az embereket a dohányzástól megvédeni; az óvodában miért nem dohányoznak.

- Beszélgetés a dohányzási reklámokról: mi a reklám, hol láttál ilyet (tv, utca, aluljáró, közlekedési eszköz); milyen cigaretta reklámra emlékeztek, tudjátok-e mi van a reklámképek aljára ráírva ("A dohányzás ártalmas az egészségre"), gyűjtsetek cigaretta-reklámképeket és mondjátok el arról véleményeteket.

- Ismeretek összefoglalása a dohányzás ártalmairól: károsítja a tüdőt, az idegrendszert, valamint a gyomor és a szív munkáját; másokat is károsít, zavarja azokat, akik beszívják a dohányfüstöt, kellemes-e a füstös levegőjű teremben tartózkodni, hogyan védekezhetünk ellene (szabad levegőn tartózkodás, a lakás szellőztetése).

- Beszámoló és értékelés a környezetünkben tapasztalt dohányzásról: mit mondanak a dohányzók a dohányzásról, a káros hatásokról, a megszokásról, a lemondásról; miért mondják, hogy kár volt elkezdeni; szabad-e rájuk haragudni, mit kell tőlük kérni; hogyan kell kérni a felnőttektől a dohányzás mellőzését.

- Beszélgetés arról, milyen leszek, ha nagy leszek: mi szeretnék lenni; segíteni akarok másoknak, alkotni szeretnék, egészséges, edzett, erős akarok lenni; mit kell ezért tenni, mit kell elkerülni (elhatározom, hogy nem kezdem el a dohányzást).

A szabad beszélgetések mellett a szabadidő kitöltésének (nevelési lehetőségének) egyik legjobb alkalmá: a mesélés. A dohányzást megelőző magatartásra nevelésnek is egyik eszköze az olyan mese, amely az állatvilághoz, a növények életéhez vagy a gyermeki élethez kapcsolja a nem-dohányzó magatartás szépségeit. Olyan mesékről lehet szó, amelyekben a helyes magatartás "pozitív" élményei jelennek meg, amely nem félelemkeltéssel kíséri meg a dohányzástól "elrettenteni" a kisgyermeket. A mesék "stílusa" hasonlítson Fáy meséihez, a tanulságok pedig Aesopus tanmeséinek következtetéseihez. Miután a dohányzásmentes magatartás köréből aligha talál az óvodapedagógus mese-témát, szükséges, hogy saját maga, az eddigi mese gyűjteményét "átalakítva" készítsen és mondjon mesét.

A bántalmazás, erőszak megelőzése

Alapelvek

A WHO definíciója:

„A gyermek bántalmazása és elhanyagolása (rossz bánásmód) magában foglalja a fizikai és/vagy érzelmi rossz bánásmód, a szexuális visszaélés, az elhanyagolás vagy hanyag bánásmód, a kereskedelmi vagy egyéb kizsákmányolás minden formáját, mely a gyermek egészségének, túlélésének, fejlődésének vagy méltóságának tényleges vagy potenciális sérelmét eredményezi egy olyan kapcsolat keretében, amely a felelősségen, bizalmon vagy hatalmon alapul.”

Elhanyagolást jelent, ha a szülő vagy a gondviselő rendszeresen elmulasztja a gyermek alapvető szükségleteinek kielégítését, védelmét, felügyeletét, amely súlyos ártalmat okoz, vagy ennek veszélyével fenyeget bármelyik területen: egészség, oktatás, érzelmi fejlődés, táplálkozás, lakhatás és biztonságos körülmények, amely veszélyt jelent, vagy nagy valószínűséggel jelenthet a gyermek egészségi állapotára, mentális, lelki és spirituális, erkölcsi és szociális fejlődésére. Figyelembe kell venni ennek megítélésakor, hogy milyen mértékben adottak a feltételek a család rendelkezésére álló erőforrásai tekintetében. Minden olyan mulasztás vagy baj okozása, amely jelentősen árt a gyermek egészségének vagy lassítja, akadályozza szomatikus, mentális és érzelmi fejlődését.

Érzelmi elhanyagolást jelent az érzelmi biztonság, az állandóság, a szeretetkapcsolat hiánya, a gyermek érzelmi kötődésének durva mellőzése, elutasítása, a gyermek jelenlétében történő erőszakos, durva, támadó magatartás más családtaggal szemben.

Fizikai elhanyagolást jelent az alapvető fizikai szükségletek, higiénés feltételek hiánya, a felügyelet hiánya, a gyermek védelmének elmulasztása olyan esetekben, amikor veszélynek van kitéve. Ide sorolható az orvosi ellátás késleltetése, az orvosi utasítások be nem tartása, a védőoltások beadatásának indokolatlan elmulasztása, késleltetése.

A gyermekbántalmazás azt jelenti, ha valaki sérülést, fájdalmat okoz egy gyermeknek, vagy ha a gyermek sérelmére elkövetett cselekményt - bár tud róla, vagy szemtanúja – nem akadályozza meg, illetve nem jelenti.

Fizikai bántalmazás az a szándékos cselekedet, vagy gondatlanság (így különösen ütés, rázás, mérgezés, égés, fulladás, közlekedési baleset, stb.), amely a gyerek fizikai sérüléséhez, halálához vezet vagy vezethet. Ide sorolható a közlekedés során elkövetett gondatlan veszélyeztetés (gyermekülés hiánya, ittas vezetés, kivilágítatlan kerékpár stb.)

Az érzelmi bántalmazás azt a rendszeres, hosszú időn át tartó érzelmi rossz bánásmódot jelenti, amely súlyos, és tartósan káros hatással van a gyermek érzelmi fejlődésére. Ez magában foglalhatja annak közvetítését a gyermek felé, hogy értéktelen, el nem fogadott, nem kívánt és nem szeretett. Jelenthet az életkornak, vagy a fejlettségnek nem megfelelő elvárások támasztását a gyermekkel szemben (pl. a szobatisztaság idő előtti erőltetése, a képességekhez nem igazodó követelmények). Ide tartozik a gyermekekben állandó félelemérzet, vagy szorongás keltése, megszégyenítés, állandó kritizálás, az érzelmi zsarolás, a gyermek kihasználása. Az érzelmi bántalmazás súlyos formája az olyan élethelyzet, amelyben a gyermekszem, és fültanúja más bántalmazásának. Az érzelmi bántalmazás mindezen komponenseket magában foglalhatja, de egymagában is jelentkezhet.

Szexuális bántalmazás a gyermek bevonását jelenti olyan szexuális aktivitásba, amelyet a gyermek nem képes megérteni, felfogni, amelyhez nem tudhatja az érdemi beleegyezését adni, vagy amelyre a gyerek koránál, fejlettségi állapotánál fogva nem érett, továbbá amelyet tilt az adott társadalom/közösség jog- és szokásrendje, illetve az adott környezetben elfogadott tabuk. A szexuális visszaélés létrejöhet felnőtt és gyermek, vagy olyan korú gyermek és gyermek között, ahol a kapcsolat a kor és a fejlettség okán, a kapcsolat felelősségén, bizalmon vagy hatalmi helyzeten alapszik, és a tevékenység az agresszor szükségleteinek kielégítését, vagy megelégedettségét szolgálja. Ez magában foglalhatja, de nem feltétlenül korlátozódik:

Egy gyermek kényszerítése, vagy készítése bármilyen törvénytelen szexuális aktivitásra, a gyermek kizsákmányolása gyermekprostitúció, vagy más jogellenes szexuális aktivitás formájában, - a gyermek felhasználása és kizsákmányolása pornográf anyagok, videó felvételek, vagy előadások, megnyilvánulások formájában.

Különleges ellátást és kezelést igényel, ha *gyermek bántalmaz gyermeket*. Ezekben az esetekben egy gyermeket egy másik gyermek, vagy gyermekek csoportja a konfliktusok szokásos kezelésén túl - ismételten - fizikailag, lelkiileg bántalmaz, vagy szexuálisan molesztál. A probléma kezelésénél igen fontos, hogy az áldozat és az elkövető egyaránt kapjon megfelelő segítséget. Speciális terület a testvérbántalmazás, annak érzelmi vonatkozásai, indulati tartalma miatt. A pedagógus alapvető feladata a rábízott gyermekek, tanulók nevelése, tanítása. Ezzel összefüggésben kötelessége különösen, hogy közreműködjön a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek, tanuló fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.

Az óvoda ellátja a tehetségkutatással és tehetséggondozással, a korai tanulási, beilleszkedési nehézségek korrekciójával, a hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatásával, valamint a gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatokat; felderíti a gyermekek fejlődését

veszélyeztető okokat, és pedagógiai eszközökkel törekszik a káros hatások megelőzésére, illetőleg ellensúlyozására. Szükség esetén a gyermek érdekében intézkedést kezdeményez. A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok ellátását a gyermekjóléti szolgálat segíti. A nevelési intézmény közreműködik a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, ennek során együttműködik a gyermekjóléti szolgálattal, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal. Ha a nevelési intézmény a gyermekeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni, segítséget kér a gyermekjóléti szolgálattól.

A gyermekek szüleit a nevelési év kezdetekor írásban tájékoztatni kell a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős személyéről (óvodavezető), valamint arról, hogy milyen időpontban és hol kereshető fel.

A kisgyermek minden erőszakos cselekvéssel kapcsolatosan "érzékeny". Nemcsak az erős fizikai ingerek okoznak az óvodás gyermeknél egészségkárosodást, hanem az erőszakos cselekmények (brutalitás, vérengzés, gyilkosság) látványa is. Mindezek megelőzésére nem elég a szülőket felvilágosítani, de a védekezés helyes módszereinek alkalmazására sarkallni is szükséges. Ennek megvalósítása érdekében a szülői értekezletekre megbeszélési anyagként alkalmazzuk az erőszakot sugárzó tömeghírközlések kivédését.

Baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás

Alapelvek:

Fontos, hogy rájöjjenek az óvodások; egy kis odafigyeléssel és óvatossággal rengeteg baleset és a vele járó fájdalom elkerülhető lenne. A gyerekek megismerkednek a vészhelyzetek, vagy balesetek során elvégzendő legfontosabb teendőkkel, illetve ezek közül is azzal, amit ők el is tudnak végezni. Ide tartozik a segítségkérés (felnőtt értesítése, vagy esetleg mentőhívás), a beteggel való kapcsolatteremtés és a könnyebb sérülések ellátása. A gyerekek megtanulják, hogy egy-egy hétköznapi tárgy (pl.: bicikli, mászóka, autó, gyógyszer) milyen veszélyforrásokat hordoz magával, illetve mire érdemes odafigyelniük a balesetek megelőzése érdekében. Módszere a szerepjáték, mesélés, bábozás, könyv és képolvasás, társasjátékok, beszélgetés.

Általános előírások

A gyermekekkel

- ❖ - az óvodai nevelési év, valamint
- ❖ - szükség szerint, a foglalkozás, kirándulás stb. előtt
- ❖ - ismertetni kell a következő védő-óvó előírásokat.

Védő-óvó előírás:

- ❖ - az egészségük és testi épségük védelmére vonatkozó előírás,
- ❖ - a foglalkozásokkal együtt járó veszélyforrások,
- ❖ - a tilos és az elvárható magatartásforma
- ❖ - meghatározása, ismertetése.

A védő-óvó előírásokat a gyermekek életkorának és fejlettségi szintjének megfelelően kell ismertetni. Az ismertetés ténye és tartalma a csoportnaplóban kerül dokumentálásra.

Az óvoda házirendjében vannak meghatározva azok a védő, óvó előírások, amelyeket a gyermekeknek az óvodában való tartózkodás során meg kell tartaniuk. A gyermekbalesetek megelőzése érdekében illetve bekövetkezésekor ellátandó feladatok az SZMSZ – ben kerültek rögzítésre. Elsősegély doboz a kijelölt helyen található.

Az óvoda berendezése, eszközei csak a baleset megelőzés szempontjai alapján történt vizsgálat után kerülnek használatba, állapotuk folyamatosan ellenőrzésre kerül, ez az udvari eszközök esetében szakértői felülvizsgálattal egészül ki.

Ezen feladatok végrehajtásának tervezése a nevelési tervben jelenik meg.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére /sikerkritérium/

- ❖ A gyermekek nagycsoport végére tudjanak alkalmazkodni a tevékenység változásokhoz
- ❖ Válgják természetes igényükké a rendszeres és szükség szerinti testápolás, öngondozás.
- ❖ Ismerjék és alkalmazzák a kulturált étkezés szabályait és szokásait.
- ❖ Legyen mozgásuk harmonikus és összerendezett, a helyzetnek megfelelően tudják kontrolálni.
- ❖ Válgják igényükké környezetük tudatos megóvása
- ❖ Az egészségfejlesztés szempontjait, alapjait ismeri

2.3. Az érzelmi nevelés, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

„A gyermek fejlődésére nézve legkisebb korától fogva döntő fontosságú, hogy érezze, nemcsak szeretik, hanem olyannak szeretik, amilyen”

(Hermann Alice)

Célja:

Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége, ezért elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, otthonosság derűs, kiegyensúlyozott, szeretettel léghő vegye körül, már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások érhék. Az óvodapedagógus –gyermek, gyermek-dajka, gyermek –gyermek kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze.

A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő kiemelt figyelmet igénylő, érzékszervi értelmi vagy mozgássérült, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, az elhanyagolt, valamint a kiemelkedő képességű gyerekek nevelése sajátos törődést igényel a megfelelő szakember bevonásával./ pszichológus, konduktor, logopédus, gyógypedagógus stb./

Feladatai:

- ❖ Az óvoda teremtsen lehetőséget arra, hogy a gyermek kielégítthesse természetes társas szükségleteit, nevelje a gyermeket a különbözőségek elfogadására, tiszteletére.
- ❖ Közös tevékenységek szervezése, közös élményszerzés biztosítása
- ❖ Közösségi élet szokásainak, szabályainak alakítása
- ❖ Gyermeki barátkozások támogatása
- ❖ A gyermek ismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a szülőföldhöz való kötődés alapja, mindezekhez kapcsolódik a hagyományokkal való megismerkedés, azok ápolása
- ❖ Mintakövető magatartás az óvoda dolgozói részéről
- ❖ Érzelmek megjelenítési formáinak alakítása
- ❖ Erkölcsi tulajdonságok megalapozása, kialakítása (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség, akarat, önfegyelem, türelem, igazságosság)
- ❖ A gyermekkezdemenyező, önkifejező és önérvényesítő törekvéseinek támogatása
- ❖ Legyenek képesek érzelmek árnyalt, és változatos kifejezésére, mint a szeretet, féltés, félelem, hála, köszönet, harag, düh.
- ❖ Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

A tevékenység tartalma:

Az érzelmi biztonságot nyújtó szeretetteljes, családi légkör megteremtése a befogadástól az óvodáskor végéig.

Meleg, érzelmi támaszt nyújtó környezetet alakítunk ki, ahol a gyermekek ötletei, elképzelései is érvényesülnek.

Minden csoportnak hagyomány, szokásrendszere van. Lehetőséget adunk arra, hogy a szülő és a gyermek együtt ismerkedjenek az óvodával. Így betekinhetnek az óvoda szokásrendjébe, belső életébe, ezzel könnyebbé tesszük a gyermek számára az új környezet elfogadását. Jeleiket előzetes megbeszélés után választják a gyermekek. Már a befogadás ideje alatt játékos formával gyakoroltatjuk a különböző tevékenységeket. Figyelembe vesszük a gyermekek egyéni képességeit, tempóját. Altatásnál különös figyelmet fordítunk a személyes kapcsolatra. A családi légkör megteremtése segíti a társas kapcsolatok alakulását. A közös élmények biztosítják a gyermekek együttműködését, amely formálja az egymáshoz való viszonyukat. A bátorítanabb gyerekeket odafigyeléssel, bátorítással segítjük apró sikereik elérésében.

A gyermek-gyermek, felnőtt-gyermek pozitív érzelmi kapcsolatának kialakítása

A gyermek kapcsolatai csak úgy alakulnak pozitívan, ha jól érzi magát a csoportban. Bizalmuk, biztonságuk kialakulását elősegíti az óvoda felnőtt közössége, gyermekközössége. A nevelés alapja a feltétel nélküli szeretet, korlátokkal együtt. A korlátokat úgy állítjuk, hogy az adott közösség meg tudja felelni az elvárásoknak. A feladatokat minden gyermek számára érthetővé, vonzóvá tesszük. Bizalmas kapcsolatot alakítunk ki a szülőkkel az együttneveléshez. A felnőtt-gyermek kapcsolatában fontos, hogy megértsük a gyermek érzelmeit. A gyermekek tevékenységéhez szabadságot biztosítunk, pontos határok megjelölésével. Elvárásainkat röviden, egyértelműen fogalmazzuk meg! Ugyanakkor lehetőséget adunk a javításhoz. A szocializáció szempontjából nagy jelentősége van a közös élményekre épülő tevékenységeknek. A közös együttlétek, a közösen végzett munka öröme olyan erkölcsi tulajdonságokat erősít, mint az együttérzés, segítőkészség, lelkiismeretesség, őszinteség, önzetlenség, figyelmesség. Fejleszti akaratukat, önállóságukat, kitartásukat, feladat- és szabálytudatukat.

2.4. Az értékelés és jutalmazás

Cél:

A gyermek helyes megnyilvánulásainak kialakítása, pozitív motiváció biztosítása.

Az óvodapedagógus feladatai:

Az értékelést fontos személyiség és közösségalkító tényezőként alkalmazza. Az óvodában a pozitív értékelés az elsődleges, visszajelzései, értékelése világosak egyértelműek, a konkrét cselekvésre, teljesítményre vonatkoznak, a jutalmazás és ennek előlegezett formája, a biztatás. Ezzel erősíti leginkább a gyermek helyes megnyilvánulásait, és ezzel alakítja ki a pozitív motivációkat.

A gyermekek szöveges, átfogó értékelését az óvodapedagógusok elvégzik évente minimum két alkalommal a gyermekeként vezetett személyiség lapon, méréseik alapján.

A gyermekek jutalmazásának elvei és formái: Az óvodában alkalmazott jutalmazás a verbális és nonverbális kifejezések, és kommunikációs eszközök, érzelmek kifejezése, kiemelt-megtisztelő feladatadás, kedves tevékenység biztosítása. A jutalmazás mindig konkrét, a gyermek számára érthető, a társak számára is motiváló hatású. Tárgyi jutalmazást nem alkalmaz.

A fejlődés várható eredményei /sikerkritérium/

- ❖ A gyermekek ragaszkodjanak társaikhoz a felnőttekhez, és az óvodájukhoz. Ez érzelmeikben, szavaikban és tetteikben is fejezzék ki.
- ❖ Válgják igényükké a helyes viselkedés szabályainak betartása.
- ❖ Türelmesen és figyelmesen hallgassák meg egymást és a felnőtteket.
- ❖ Szívesen dolgozzanak a közösségért.
- ❖ Ismerjék el hibáikat és konfliktushelyzetben törekedjenek a megegyezésre.
- ❖ Változatosan tudják kifejezni érzelmeiket.
- ❖ Szokássá válnak az óvodai viselkedéskultúrájának elvárásai, udvariasság, bizalom őszinteség, tisztelet.
- ❖ Tudja alávetni akaratát a közösség érdekeinek, tudjon együttműködni a közös célokért.
- ❖ Legyen önálló véleménye, döntése.

2.5. Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

*„Az agy nem egy edény, amit meg kell tölteni,
Hanem tűz, amelyet lángra kell lobbantani!”
(Plutarchos)*

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó.

Célja:

Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása.

Feladatai:

Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés beszélő környezet megteremtésével, helyes mintaadással és szabálykövetéssel (a javítás elkerülésével).

A gyermek természetes beszéd, a-és kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzése.

A beszédhallás és szövegértés fejlesztése.

Az értelmi fejlesztés feladatai:

Az óvodapedagógus biztosítson a gyerekeknek változatos tevékenységeket, kíváncsiságukra, tapasztalataikra, élményeikre és ismereteikre építve, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhetnek.

A gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása.

Az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitás fejlesztése.

A fejlődés várható eredményei / sikerkritérium/

- ❖ A gyermekek aktívan használják a megismert szavakat, kifejezéseket.
- ❖ Beszédük legyen folyamatos, mondatalkotásuk összefüggő.
- ❖ Beszédhelyzetekben megfelelő viselkedési formákkal, és kifejezésekkel tartsák meg a kapcsolatot.
- ❖ Beszédüket személyiségüknek és az aktuális beszédhelyzetnek megfelelő természetes gesztusokkal, mimikával kísérik.
- ❖ Tisztán ejtsenek lehetőség szerint minden hangot.
- ❖ Nyugodtan és figyelmesen hallgassák végig mások mondanivalóját.
- ❖ Érzékelő funkciók (látás, hallás, szaglás) legyenek kellően épek.
- ❖ Belső érzékelésük (mozgás, egyensúly) működjön megfelelően.
- ❖ Múltbéli tapasztalataikra építve fel tudják fogni környezetük eseményeit.
- ❖ Alakuljon ki tér és időérzékelésük.
- ❖ Sokoldalú tevékenységeik során megfelelően formálódjon és alakuljon megfigyelőképességük.
- ❖ Legyenek képesek különbséget tenni a valóság és a képzelet világa között.
- ❖ Lássanak meg különböző dolgok közötti összefüggéseket.
- ❖ Ismerjék fel az ok – okozati összefüggéseket.
- ❖ Alakuljon ki a problémamegoldó képességük.

III. Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai

„A gyermeknek magának kell kifejlesztenie magát.

A gyermek ösztönszerű segédeszköze ebben az

Önfejlesztésben, a játék és az utánzás.”

(Claparede)

III.1. Játék

A gyermek játékát alapvető, semmi mással nem helyettesíthető tevékenységnek tekintjük.

A játék a gyermek első ismereteinek a forrása, és a 3-6 éves korosztálynak a leghatékonyabb személyiségfejlesztő eszköze. A játék a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. A kisgyermek a külvilágból és saját világából származó tagolatlan benyomásait játékban tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó tevékenységgé. Nevelőmunkánk során tudatosan használjuk fel a játék sajátosságait.

Cél:

A játék által örök emberi értékekre fogékony, kreatív, társaihoz alkalmazkodni tudó, érzelmekben gazdag megújulni tudó, döntésre képes szabályokat értő és megtartó gyermekek nevelése.

Feladat:

- ❖ Biztosítani a szabad játék során a gyermek egyéni, és társas, szociális, érzelmi szükségletének megélését.
- ❖ Lehetővé tenni a játék tevékenységen keresztül a külvilág elemeinek, összefüggésének megtapasztalását.
- ❖ Segíteni a kommunikációs készségeinek alakulását.

1.1. A gyermeki játék feltételei:

A személyiség szabad kibontakoztatásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó.

1.1.1. Eleendő hely idő eszköz biztosítása.

A személyiség szabad kibontakoztatásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó.

Óvodánk változó esztétikai értéket közvetít. Mi magunk is bizonytalan esztétikai ítéletek között nehezen találunk rá az üdvöztető útra, gyakran esünk végletes megoldásokba.

Az egyik intézményben kizárólag természetes anyagokat, vagy népművészeti remekeket találunk, a másikat a műanyag uralja. Ahogy a műanyagok között is vannak igazán esztétikus tárgyak, úgy a folklór területén is vannak nagyon giccses dolgok! Tudomásul kell vennünk, hogy a ma ember csak mesterséges módon zárható el a műanyagok világától, és akkor sem teljesen. Mai életünk szerves részei a szintetikus anyagok, tehát ezekben is a valódi értékek megtalálására kell törekednünk. (már csak azért is, mert ha több milliárd ember minden használati tárgyát fából készítenénk, nem maradna kivágtatlan egyetlen szál sem. Akkor, pedig állíthatnánk elő mesterségesen a levegőt?)

Miért van egyáltalán szükség arra, hogy az intézményes nevelésvonatkozásban keressük a valódi esztétikum megjelenésének lehetőségét? Azért fontos, mert az esztétikum **érték-minőség**, s mint ilyen, különféle –igen erős!- érzelmeket kelt bennünk. A szépség gyönyörködtet, örömeztet, megelégedettséget kelt, a csúnya viszont taszít, negatív érzelmeket, elégedetlenséget, undort, rossz közérzetet vált ki.

„Az örömteli, elégedett érzelmi hangoltság, amelyet a szép környezet okoz, felfokozza teljesítőképességünket, kedvező lelki feltételeket nyújt céljaink eléréséhez, mindennapi tevékenységeinkhez, a kiemelkedően szép jelenségek, pedig nem csak háttérhatásként befolyásolhatják életünket, hanem arra is méltók, hogy figyelmünket rájuk összpontosítsuk, fellelkesítsenek, s hasonló jelenségek létrehozására készítenek. Ha viszont a rútság, vagy más esztétikai minőség uralkodik környezetünkön, helyzetünkön, az lever, fásulttá, csüggedtté, teljesítő képességünket lefokozza, súlyosabb esetekben érzelmi válságba, lelki összeomlásba sodorhat.,, /Szerdahelyi István/

A gyerek motiváltsága szempontjából nagyon fontos tehát, hogy szép környezetben teljen a napjuk, s pozitív életérzés hassa át mindennapjainkat. Elméletben ezzel mindenki egyetért – csak hát a gyakorlat!? Ez nem elsősorban pénz kérdése – mutatja ezt a sok igazán esztétikus

intézmény, ahová még belépni is kellemes, holott ők is ugyanannyiból gazdálkodnak, csak szívvel.

Az adott gyerekcsoportért felelős felnőtt esztétikai értékrendjét tükrözi vissza még akkor is, ha ebbe sokszor „össz – intézményi” esztétikai nézetek is belejátszanak.

Milyen legyen végül is az esztétikus gyermekintézmény?

Mindenképpen szem előtt kell tartanunk azt a már sokat emlegetett tényt, hogy a környezet hangulatot alakít! A kellemes, szép környezet jó hangulatba ringat minket, megnyugtat, a kellemetlen, csúnya környezet negatív érzéseket, s szükségtelen agressziót gerjeszt. Általános alapelvnek kell lennie tehát, hogy ne zsúfoljuk túl a gyerekek környezetét!

A közvetlen környezet a spontán vizuális hatások közül a legjelentősebb, hiszen mindennapos, állandó ingert jelent. Éppen ezért fontos, hogy a gyermeket esztétikus, funkciójukban is szép, ugyanakkor egymással is minél inkább harmonizáló tárgyak vegyék körül. A zsúfolt környezet, az ingerek özöne arra készteti a gyermeket, hogy védekezzen: az ingereknek csak kis részét képes tudatosítani (fejletlen a figyelem szelektív működése)- persze a legkihívóbbakat, amik nem feltétlenül a legfontosabbak, legértékesebbek!

Fontos a változatosság is – egy új folt mindig felhívó erővel bír, odafordulásra, megfigyelésre késztet. Célszerű ezért a kiegészítő tárgyakat, díszítő elemeket cserélni, variálni, s ezeket – a hosszabb-rövidebb ideig ható – ingerforrásokat választhatjuk a kicsit színesebb, felhívóbb jellegű tárgyak közül!

A játékhoz megfelelő helyre és egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokra-játékszerekre van szükség. A játék kiemelt jelentősége az óvoda napirendjében, időbeosztásában is megmutatkozik.

A napirendet úgy alakítjuk, hogy a kialakult játéktevékenységet csak az étkezések, a gondozási tevékenység, a levegőzés, vagy a pihenés szakíthatja meg. A helyes életritmus, az egészséges étkezési szokások és egyéb biológiai szükséglet – kielégítés, például intenzív mozgás, pihenés látszólag megszakítja ugyan a gyermekek játékát, de nem zárja le azt szükségszerűen. A reggel megkezdett tevékenységek egész nap, sőt másnap is folytatódhatnak. Biztosítjuk, hogy módjában álljon nézelődni, válogatni, töprengeni, végül számára éppen legvonzóbb játéktevékenységbe belefogni. Kialakítjuk feltételeit a több napon át tartó játékfolyamatnak.

Az elegendő hely a tágas tér a nyugodt légkör megteremtésének elengedhetetlen feltétele, ugyanakkor az életkori sajátosságokból adódik az intim terek kialakítása.

Számítunk arra, hogy a játszószoberendezése a gyermek spontán érdeklődésének megfelelően átrendezhető, amelyben a gyermekek maguk is aktív közreműködők: a tervezés, a szervezés és megvalósítás terén. Így alakul ki a gyermekben a szempontok figyelembevételének képessége, a dönteni tudása, a szituációhoz való alkalmazkodás. Alkalmazzuk a kevesebb több elvét.

Az óvónő feladata biztosítani, hogy a gyermeki játszótér, és hely minden szempontból biztonságos legyen, mert fegyelmi felelősséggel tartozik azért!

Az óvónő a csoportsobák berendezésénél a gyermeklétszám, és a korcsoport fejlettségét is tartsa szem előtt.

A csoportban is és az udvaron is elkülönülhetnek a mozgásos játéknak az asztalnál játszható játéknak helyei. Arra törekedjünk, hogy a gyermek rendre megújuló érzékszervi tapasztalatokat szerezhesen, a játékeszközökön keresztül is. A játékeszközök szabad birtoklásának biztosításával az elmélyült, hosszan tartó játékot, a játék zavartalanságát segítjük elő. A legtöbb gyermek szereti magával hozni az óvodába otthoni kedvenc játékát, legújabb szerzeményét, a számára éppen legkedvesebb tárgyát. A gyermekek közötti szabad egyezkedés tárgya legyen az otthonról hozott eszköz birtoklása. Így alakul ki a gyerekekben az egyezkedés képessége is.

Ha szükséges a gyermekekkel közösen kialakíthatunk szabályokat az otthonról hozott játékeszközökkel kapcsolatban, ezzel is erősítve alkalmazkodásukat, szabálytudatuk alakulását, a másság elfogadását. A gyermekek által hozott játékeszközökkel gazdagítjuk a játéklehetőségeket/ szánkó, bob, sí, motor, kerékpár, görkorcsolya/. Fokozatosan alakuljon a csoportszobában való szabad rendezkedés és a kreatív tárgyhasználat. Szabályokat közösen alkossunk, ezeket 3 szempontból érdemes létrehozni:

- Ne zavarják egymás játékát.
- Ne rongálják az eszközöket.
- A játék végén a következő tevékenységhez szükséges méretű rendet rakjanak.

A gyermek fejlettségi fokának megfelelően maga keresi, vagy alkotja meg a játékhoz szükséges eszközöket kiegészítőket. Ezért azok az eszközök, amelyeket a mindennapjaik során használhatnak a gyermek által könnyen elérhető, elmozdítható helyen legyen elhelyezve. A csoport játékeszközeinek megválasztásánál minden esetben érvényesülnek a biztonság esztétikum funkció, az aktualitás elvei. A játékeszközök időnkénti cseréjével a motiváltságot is fenntartjuk. Az óvónő a szükséges mértékű együttjátszás közben ismerteti meg a gyerekekkel, a játékeszközökkel való játszás lehetséges módjait, a játék szabályait, játékeszközök rendeltetését, helyét a csoportban. A gyermekek által készített eszközöket megcsodáljuk, értékeljük, és megőrizzük az arra kijelölt helyen / szekrénypolc, saját fiók, iratpapucs, faliújság, csoportszobai kiállítóhely/ ezáltal alakítjuk egymás produktumának megbecsülését, értékeinek kihangsúlyozását, gyakoroljuk a véleményalkotást. Azokat a sérült eszközöket, amelyeknek megjavítására képesek vagyunk a gyermekek között, majd fejlettségüknek megfelelően közösen próbáljuk megjavítani, példát adva a megbecsülésre, eszközhasználatra, törődésre.

1.1.2. Az óvónő modell szerepe

Az óvodapedagógus szerepe mindig rendelkezésre álló, együttműködésre és segítségre kész partner, akihez bármilyen problémával szívesen fordulnak a gyerekek. Segítése akkor fejlesztő, ha csak olyan szintű és mértékű, amilyenre az adott gyermeknek szüksége van.

Közvetlen beavatkozásra csak a szomorúan magányos és a társakat rendszeresen zaklató, önmagára illetve környezetére veszélyes magatartást tanúsító gyermekek esetében szükséges.

Az óvodapedagógus feladata, hogy az ilyen gyermeknél sokszor rámutasson a viselkedés következményének összefüggéseire, és a társak jó példájának kiemelésével felhívja figyelmét az együttműködési megoldásokra. Ez esetben is alapfeltétel az óvónő- gyermek közti jó kapcsolat, bizalom teli légkör kialakítása, mert csak így érzik meg a gyermek óvodapedagógus őt korlátozó eljárásaiban a jóakaratot, a segítőkészséget. Az óvodapedagógusnak közvetítenie kell a társak felé azt, hogy a szomorúakat, elesetteket, bátortalanokat felkarolni, segíteni kell, a rendbontókat pedig tapintatosan megszelídíteni. Akkor talál az óvodapedagógus megfelelő alkalmat a játékfajták tervszerű kezdeményezésére, ha érzékeli a csoport, az egyes játszócsoportok játékának hangulatát, elmélyültségét, mozgását.

Indirekt irányítással, tudatos jelenléttel, támogató, serkentő magatartással biztosítja, hogy a gyermekek szabadon valósíthassák meg elgondolásaikat élményeik, érzelmeik, fantáziájuk szerint.

A játék stimulálása érdekében problémát vet fel, választásra késztető megjegyzéseket tesz, eszközhasználatra ösztönöz, ötletet ad (nem konkrét) vagy serkenti kidolgozását. Szükség esetén segítséget és példát, mintát nyújt. Szabályjátékokat irányítja, irányíthatja.

Konfliktuskezelés:

„A legfontosabb, hogy ne ellenfelek legyünk, ne győztes – vesztes harcnak tekintsük a konfliktusokat, hanem a felmerülő probléma közös megoldására törekedjünk a gyermek fejlődése érdekében, világossá téve és tiszteletben tartva az intézmény és a család határait. A szülő és pedagógus közötti konstruktív problémamegoldás elemi érdeke a gyermekeknek.”/ Horváth Magdolna/

Konfliktusra általában akkor kerül sor, amikor két fél érdeke nem egyeznek, értékrendjük különböző vagy az egyik fél viselkedése korlátozza a másik fél igényeinek kielégítését. A konfliktus azonban nem csak negatív, hiszen pozitív oldala a közös problémamegoldással járó változási, fejlődési lehetőség. A konfliktusok óvodáskorban a gyermek szociális fejlettségi szintjére vezethető vissza. Ebben az időszakban a függés – önállóság korszakát éli a gyermek, melyből alapvető ellentétek születnek, de gyakran az egyéni kapcsolatteremtő képességek hiányából fakadhatnak a nézeteltérések. Ilyen például a zárkózottság, feszültség, beilleszkedési nehézség szorongás. Az egykorú társas csoportok megváltoztatják a gyermek magatartását, fejlesztik mások iránti érdeklődését, de a versengésre is lehetőséget adnak. Az óvodáskorú gyermeknek talán először kell megszoknia, hogy alkalmazkodnia kell másokhoz, és új helyzetekhez. Ez viszont összeütközésre ad lehetőséget. Mivel az óvodások még modellkövetés útján tanulnak, ezért nagy felelősség hárul a felnőttekre, akik utat mutatnak a megfelelő problémamegoldásra. Azonban a túlzott „beavatkozás „nem segít, nem fejleszt a gyermek problémamegoldó képességét, sőt gátolja annak megfelelő kifejlődését.

- ne akarjunk minden konfliktust mi megoldani, a gyerekeknek fontos a tapasztalatszerzés
- ne engedjük szabadjárá az összeütközéseket, mert a rossz megoldások rögzülnek
- főlegesen ne avatkozzunk be, hiszen a felnőttekkel való függést eredményezheti
- ne biztosítsunk gyermekünk számára teljesen konfliktusmentes környezetet, mert az életbe kilépve védtelenek lesznek a rájuk leselkedő veszélyekkel szemben, és pszichés károkat okozhat.

Konfliktuskezelés módjai:

1. Versengő stratégia, melyben nem születik megállapodás. A felek harcként élik meg a konfliktust, a másik legyőzésére törekednek.
2. Alkalmazkodó stratégia, melyben az egyik fél lemond érdekeiről, félelemből, (nagyobb erősebb gyermek) kényszerből (szülői ráhatás) vagy hosszabb távú érdeke miatt.
3. Elkerülő stratégia, ahol a gyerek már magát a konfliktust kerüli tudatosan.
4. Kompromisszum kereső stratégia, ahol közösen elfogadható megoldás keresése a cél.
5. Problémamegoldó stratégia, amikor olyan megoldásra törekszenek, ami mindkét fél érdekei érvényesülnek. A konfliktus megoldása mindig a benne résztvevő egyénektől függ és fontos, hogy minden esetben érvényesülnie kell az erőszakmentesség elvének. Az erőszak ugyanis csak újabb erőszakot szül. melynek következtében a konfliktus nem tud megszűnni.

Az óvodás korú gyermekek esetében beszélhetünk gyermek-gyermek, szülő-gyermek, felnőtt-gyermek konfliktusokról, gyermek-gyermek konfliktus kialakulhat például csúfolódás miatt vagy játékért folytatott harc közben. Ezekre a konfliktusokra, a helyzet mérlegelése után, bizonyos esetekben, muszáj beavatkozni. A szülő- gyermek konfliktus esetében nem szabad az „én vagyok a felnőtt, és te csak a gyermek „meg kell vizsgálni, milyen lehetőségek vannak arra, hogy a gyermek érdekei is érvényre jussanak, a szülői tekintély csorbulása nélkül. Gyermek és más felnőtt konfliktusa sokszor az eltérő nevelési elvek, erkölcsi normák miatt alakul ki. A türelmetlenség, a rossz mentális állapot, a kapkodás biztosan nem vezet majd sikerre.

Konfliktuskezelés eszközei:

A konfliktusok kezelésére adott néhány speciális eszköz, ilyen például a bábjáték. A bábokkal történő mese megelevenítése nemcsak fejleszti a gyermek gondolkodását és kommunikációját, de játék közben, jó néhány olyan konfliktus-megoldási módot is kipróbálnak, következmény nélkül, mely a való életben megengedhetetlen. A problémák újbóli megjelenítésével különféle megoldási módokat játszhatnak el és segítséggel megtalálhatják a legmegfelelőbbet. A mese is ilyen fejlesztő eszköz lehet, hiszen a kisgyermekek nagyon könnyen azonosulnak a mesék szereplőivel, észrevétlenül erősíti önbizalmukat, és a mesékbe könnyen vetítik félelmeiket, szorongásaikat. A klasszikus mesék, pedig észrevétlenül építik gyerejük életébe az örök érvényű erkölcsi normákat. A drámajáték szintén megoldási módok sokféleségének kipróbálását teszi lehetővé. Az irányított drámajátékban, pedig azokat a problémákat, melyek napi szinten megjelennek gyermekek életében.

A gyermek életében felmerülő konfliktusoktól, tehát ne védjük a gyermekeket, amellet hogy ha kell segítő kezet nyújtunk neki, hagyjuk megélni azokat. Így biztosíthatjuk számára azt, hogy a későbbiekben a való életben felmerülő problémákat is sikeresen oldja meg.

1.1.3. A gyermek fejlettsége, ismerete

A játékok egyszerűbb változatai után döntően mozgásos és képi képzetrendszerekre alapozottan jönnek a rendszerbe foglalt játékformák. Ebbe beleszűrhető a verbális és szimbolikus rendszer, mert a szimbolikus dominancia létrejötte csak a 7-8-9 éves életkorban történik meg egy hirtelen átbillenéssel, valahogy úgy, ahogy a két-három éves kor határán a mozgásból átbillent a gyermek a képzetekkel rendelkező vizuális dominanciába.

A szerepekkel hordozott fantáziajáték már olyan bonyolult kognitív funkció, amely ebben az értelemben szimbolikus folyamatok nagyon magas arányát is jellemezheti.

A szabálytanulás már csecsemőkorban elkezdődik a szenzomotoros sémák kidolgozásakor. Ezért a szabályjáték fogalma átértékelődik. Nem korlátozódik pusztán társasjátékokra és a hagyományos fogalmi háttérre. Az alapozó játékok szabály –játékok: mozgásosak, képiek, egyéniek vagy társasak, abban az értelemben, hogy magányos játékról az együttmozgáson át jutnak el a gyermekek a legmagasabb kooperációig.

Minden szinten, minden formában szabálytanulás folyik nem szándékosan, főleg utánzás útján, aktív tevékenységgel a sokszoros variációkban történő újrajátszás lehetőségeivel. A gyermek napjának nagy részét az általuk spontán módon kezdeményezett játékok töltik ki. Ezek a játékok gazdagítják ugyan a személyiséget, de nem minden gyereknek olyan sokoldalúak, hogy önmagukban elegendő lehetőséget biztosítsanak egyes képességek fejlődésére. Szükség van ezért az óvodapedagógus által kezdeményezett és irányított játékokra is mint például dominó, kártya, társasjáték, kirakós, puzzle, lottó-játék stb.

A legtöbb szabály-játék megkedveltetése attól függ, hogy mennyire tudja az óvónő egyszerűsíteni a hozzájuk tartozó szabályokat. Az énekes játékok szintén szabály –játéknak tekinthetők. Személyiségfejlesztő hatásuk nem nélkülözhető az óvodai évek alatt, ezért rendszeresen jelen vannak a gyermekek tevékenységi lehetőségei között.

Az óvodáskor elején az óvónő kezdeményezi a bábozást, dramatizálást, drámajátékot, barkácsolást is. Később, ahogy egyre inkább megismerkednek a gyerekek ezekkel a tevékenységekkel, jártasságokra tesznek szert a technikákban, mind önállóbbakká válnak a kezdeményezésben és cselekvésben. Elengedhetetlen, hogy minden gyermek szabadon választhasson társakat a játékhoz. A szabad társválasztás magában foglalja a nem választást, a félrehúzóds, egyedüllét lehetőségét is. Ehhez a gyermeknek ugyanúgy joga van, mint ahhoz,

hogy a hozzá közeledőket elutasítsa, ha visszautasítás fogadására többféle megoldást is ismernek. Annak a gyermeknek, aki szabadon, kreatívan használhatja a rendelkezésre álló eszközöket, és akinek módja van befejezni a maga választotta tevékenységeket, fejlődése jó irányba halad. Ha emellett lehetősége nyílik a játszótársak megválasztására együttműködésére vagy elutasításra, a problémahelyzetek és konfliktusok önálló megoldására, a társakkal való egyezkedésre, szociális fejlődése is biztosított. Mindezen tevékenységek közben számos kommunikációs helyzet alakul ki, tehát a beszédfejlődésben is fontos szerepe van.

Az óvodapedagógus szerepe tehát a következőkre terjed ki: a játék megfelelő segítésére, a gyermekek sokirányú megfigyelésére és a gyermek ismeretre alapozott tervszerű kezdeményezésre.

III.2. A gyermek fejlődésének nyomon követése, a gyermekek mérése

A gyermekek fejlődésének nyomon követése az óvodapedagógus feladata. Minden gyermek fejlődését azonos szempontsor alapján összeállított személyiséglapon követjük. A befogadás tapasztalatairól szóló feljegyzés elkészítésének ideje a befogadást követő időszak. A mérőlap és a hozzá kapcsolódó fejlesztési terv vezetése folyamatos. Nevelőtestületi döntés és a hatályos jogszabályok értelmében egy tanév során legalább két alkalommal (1-2. félév) készítünk feljegyzést a gyermekekről, és indokolt esetben fejlesztési terv. A gyermekek mérésénél a mérőeszközök alkalmazása, a mérés összesítése, a csoportban dolgozó óvodapedagógusok feladata. / A méréshez szükséges segédtablák a gyermekek mérésének szabályzatában található/.

2.1. A gyermekek fejlettségének regisztrálása

Az óvodapedagógusok készítsenek maguknak egy diagnosztikus tervet, hogy a személyiségstruktúra öt fő részelemeivel együtt fel tudják tárni. A megfigyelés spontán játéktevékenység keretében történjen. Emellett a spontán reakciók, cselekvések is igazolhatják a gyermekek képességi szintjeit.

A két óvodapedagógus sokat beszélgessen a gyermekek fejlettségi jellemzőiről. Az elméleti tapasztalatcserét azonnal követheti a gyakorlatban történő megfigyelés. Már az első tudatos megfigyelés időszakában körvonalazódik, kik azok a gyermekek, akikhez speciális fejlesztő szakemberek fejlesztése szükséges. Az óvodapedagógusok állítsák össze azon gyermekek névsorát, akiket speciális fejlesztésben kívánnak részesíteni. A gyermekek megfigyelésének tapasztalatait gyűjtsék össze saját jegyzetfüzetükbe, mielőtt a fejlettségmérő lapot kitöltেনék. Ezek a feljegyzések hasznosak lehetnek majd a szülők tájékoztató beszélgetésén is. A gyermek fejlettségi lapján regisztrált eredményeket a szülőkkel egyeztetni kell és a szülő aláírásával igazolja azt.

III.3. Verselés, mesélés

*Mint minden nagy művészet,
A mese egyszerre tanít és szórakoztat,
Különleges értéke abban rejlik,
Hogy ezt olyan nyelven teszi,
Amely közvetlenül a gyermekhez szól.
(Bettelheim)*

A mese életkorilag megfelel az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál. A tárgyi világot is megelevenítő, átlelkedítő szemléletmódja és az ehhez társuló, szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe, csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.

A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, a játéktevékenységekhez hasonlóan a mesehallgatás elengedett intim állapotában, eleven belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.

A mindennapi mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

Cél:

A nyelv szépségének, kifejezőkészségének megismertetésével, megfelelő irodalmi élmények nyújtásával az irodalmi érdeklődés felkeltése.

Feladat:

- ❖ A gyermek érzelmi és esztétikai élmények kielégítése
- ❖ Változatos irodalmi élmények közvetítése
- ❖ Gyermek nyelvi képességének fejlesztése
- ❖ Beszédkedv felkeltése
- ❖ Beszédkészség erősítése
- ❖ Önálló verselésre, mesélésre ösztönzés
- ❖ Nemzeti tudat erősítése
- ❖ Könyv szeretetére nevelés

A tevékenység tartalma:

*„Jót s jól, ebben áll a nagy titok”
(Kazinczy Ferenc)*

Az érzelmek fejlesztésének és átélhetőségének, az erkölcsi, szociális személyiség fejlődésének egyik alapvető eszköze a gyermekirodalom. A játék mellett a nevelés másik páratlan eszköze a mese, mert ez az a beszédmód, amire egy kisgyermek tartósan, kényszerítés nélkül tud figyelni. Ritmusa, képi ereje, hangulata fogva tartja a képzelőerőt, a mesélőhöz kapcsolja a hallgatóságot. A mese oldja a szorongást, amelyet a nagyrészt még ismeretlen világ, a feldolgozatlan indulatok váltanak ki a gyermekből. A mese közlésforma, amelynek segítségével szót tudunk váltani arról, ami a legjobban foglalkoztatja őket, tájékoztat a jóról és a rosszról, életről és halálról, a valóságnak olyan mozzanatairól, melyeket a gyermekek átélnek, de amelyekre felfogható magyarázattal csak a mese szolgál. A gyermek követi a mese cselekményét, issza hangulatát, érzelmileg hat rá. Mesehallgatáskor a szó segítségével következik be a valóság és a vágyak áthidalása. A mese örömforrás, hiányzik belőle a közvetlen oktató szándék, ugyanakkor segíti megismerni a világot, emberi kapcsolatokra tanít.

Formái: A mese, vers, verses mese, folytatásos mese, mondóka szólások-mondások, találós kérdések a maga sajátos szóhasználatival, stílusával a nyelvi nevelés eszközei.

A meséi fordulatok ösztönzik a gyermekek szóbeli kifejezését. A mese cselekménye mozgásba hozza a gyermeki képzeletet, megbékíti féltelmeivel, erősíti önbizalmát.

Az óvodában a népi, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van. Olyan értékes népi, írói, költői művek melyek a gyermeki élethez, személyiséghez közel állnak és az

életkori sajátosságoknak megfelelnek. A mese –képi és konkrét formában , esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb viszonyait , a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.

- ❖ magyar népmese, mondóka
- ❖ más népek meséi mondókái
- ❖ a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei , meséi
- ❖ írók költők meséi
- ❖ felnőtt, gyermeki történetek
- ❖ gyermeki önkifejezőmódja: bábozás dramatizálás, szólások, közmondások, találós kérdések, diafilmek

3-4 éves korban: az óvodába lépéskor nagyjelentőségű a simogatok, tapsoltatok, táncoltatok, lovagoltatok mondogatása. Ezek ritmusa, lüktetése, egyszerű szövege az irodalmi élmény mellett nyugtatólag hatnak a gyermekre, örömet adók. Ezek adják a kisgyermek első érzéki élményeit, melyek a nyelven át a másik emberhez kötődnek, s őt magát is tevékenységre serkentik. A mondókat kövesse a vers, verses mesék, láncmesék, állatokról szólók. Igen fontos az ismétlések gyakorisága (én erősítő - én is tudom).

Mondókák, versek mondása spontán történjen, de megfelelő alkalom esetén legyen készenlétben. Csak olyan verset mondjunk, ami tetszik, aminek az ismételtetése örömet jelent. A gyermek bekapcsolódik a versek, mondókák mondogatásába, ritmikus mozgással kísérve. Maguk is ismételnék, halandzsáznak. Figyelmesen hallgatják a rövid meséket, örülnek az ismétlésnek. Képekről felismerik a szereplőket, fel tudnak idézni egy-egy mozzanatot, cselekvést.

4-5 éves korban: már alkalmasszerűen felidéznek mondókát. (Pl.: egy levél vagy egy madárláttán). Számukra érdekes hangzású vers mondogatásába szívesen bekapcsolódnak, mozdulatokkal kísérik. Várják, kérik a mesét, van kedvenc meséjük, hősiük, akinek viselkedését utánozzák játékukban. Szívesen nézegetnek képeskönyveket, tudják, mi következik (örömforrás). Tudnak kiolvasót, állathívogatót, tréfás rigmusokat.

5-6-7 éves korban: játékban odaillő szövegeket, mondókákat mondogatnak. Várják a mesemondást, segítenek a mesemondás, hallgatásának feltételének kialakításában. Figyelmesen végighallgatják a mesét, tekintetükön látszik, hogy belső képzeleti képek jelennek meg. A folytatásos mesék szálait össze tudják kötni, javítják, ha valamit nem úgy mesél az óvónő, mint korábban. A meséi motívumokat beleviszik játékukba, szívesen haboznak, dramatizálnak, s rajzolják kedvelt mesefigurájukat. Képekről történeteket találnak ki, fantáziáinak.

Fejlesztés várható eredményei óvodáskor végére /sikerkritérium/

- ❖ Válják igényükké a mesehallgatás.
- ❖ A gyermekek szívesen ismételtessék a verseket, rigmusokat.
- ❖ Szívesen meséljenek, bábozzanak, dramatizáljanak.
- ❖ Tudjanak meséket, történeteket kitalálni.
- ❖ A mese és a valóság elemeit el tudják különíteni.
- ❖ Irodalmi élményeiket képesek legyenek változatos tevékenységeikben megjeleníteni.
- ❖ Képesek legyenek ítéletalkotásra, a megismert erkölcsi értékek alapján.

III.4. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

„A ritmus volna az óvoda igazi birodalma. Mire az énekhang kifejlődik, már játszva ritmus-virtuózzá lehetne fejleszteni minden gyermeket különféle egyszerű ütőhangszerekkel.”

(Kodály Zoltán)

A zenei nevelés célja:

A népi nemzeti műveltséggel való találkozás során a zenei ízlés, esztétikai fogékonyság, zenei anyanyelv megalapozása.

A zenei nevelés feladatai:

- ❖ A zenei érdeklődés felkeltése, befogadásra való képesség megalapozása.
- ❖ A 3-6 éves korban tervezhető jellegzetes tartalmak biztosításával a zenei anyag igényes, életkornak és az adott korcsoport képességeinek megfelelő válogatásával.
- ❖ A gyermekek zenei képességeinek fejlesztése, zenei kreativitás alakítása.
- ❖ Nyelvi képességek fejlesztése.

A fejlesztés tartalma:

Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbeli játékok, zenélés a felnőtt a minta spontán utánzásával a mindennapok része, mintegy átszővi az egész napot, beépül a nevelőmunka folyamatába. A nap folyamán gyakran adódik lehetőség a közös, élményt nyújtó éneklésre, mondókázásra, dalos játékok játszására úgy a csoportszobában, mint az udvaron. Ennek során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömet. A népdalok hallgatása, éneklése, a gyermek néptáncok, népi játékok és az igényes kortárs művészeti alkotások fontos eszközként szolgálnak a gyermek zenei képességeinek / éneklés, ritmus, hallás, mozgás/ és a zenei kreativitás alakításában. A zenehallgatási anyag, amelynek gerince a magyar népdalkincs, különböző tevékenységekhez kapcsolható. Ennek legkézenfekvőbb, a gyermeket magával ragadó eszköze az emberi hang. A zenei élmény nyújtását bővítendő, megismertetjük a gyermekeinket a lehetőségekhez képest különböző élő hangszeres zenével és táncmuzsikával is, valamint klasszikus – és kortárs zenei alkotásokkal is.

Óvodai zenei nevelésünkben a **3-4 éves** gyermeket legelőször ölbe ültetős játékokkal, mondókákkal ismertetjük meg. A szeretet kapcsolat gyermeki biztonságérzet kialakításának egy-egy láncszeme az arc, kéz, ujj, tapsoltató lovagoltató játék. A rövid mondókák dalok 2/4 – es üteműek, 3-4-5 hangból állnak, álló helyzetben, játékos mozdulatokkal eljátszhatók. Játék közben megfigyeljük a csendet a környezet hangjait a halk, hangos beszéd, mondóka, ének közötti különbséget, néhány dallamjátszó hangszer hangszínét. Különböző játékos mozdulatokkal érzékeljük az egyenletes lüktetést.

4-5 éves gyerekekkel megismertetjük a csigavonal-, hullámvonal-, és a szerepcserére épülő párválasztó és sorgyarapító játékokat. Lehetőséget biztosítunk a kis csoportokban való, és az önálló éneklésre, a halk –hangos, a magas, mély hangok, a gyorsabb a lassabb éneklés közötti

különbség megtapasztalására. Bemutatunk néhány népi hangszert, melynek használatával érzékeltetjük az egyenletes lüktetés, a motívumok hangsúlyát, a mondókák dalok ritmusát.

5-6-7 éves gyermekek ismereteit kiolvasókkal, énekes játékokkal, alakalmi műdalokkal bővítjük. Bonyolultabb párcserés, kapus hidas, sorgyarapító-, fogyó játékokat válogatunk. Bemutatunk olyan egyszerű néptáncleéseket, amelyeket az utáhzás során követni tudnak. A zenehallgatási anyaghoz a magyar népdalkincs mellett más népek dalait, magyar kortárs műveket és a klasszikus zenét is felhasználjuk.

A zenei képességek fejlesztése

1. Az óvodában az éneklési készség alakulása a gyermek utázhási vágyán alapszik.
2. Zenei hallásfejlesztés
 - Magas –mély hang közötti különbségek
 - Hangszínek felismerése
 - Belső hallás fejlesztése
 - Halk –hangos közötti különbség
3. Ritmusérzék fejlesztése
 - Egyenletes lüktetés érzékeltetése változatos formában és eszközökkel
 - Mondókák dalok ritmusa
 - Egyenletes lüktetés és ritmus összekapcsolása
 - Tempóérzékelés
4. Zenei formaérzék fejlesztése
 - Motívumhangsúly kiemelése mozgással
 - Dallammotívum
5. Zenei kreativitás fejlesztése

Nyelvi képességek fejlesztése

A mondókák dalok ismételtetése segíti a helyes artikulációt, a szavak szép, pontos kiejtését. Hanglejtésük, hangsúlyuk, ritmusuk, hangerejük utázhása érezteti a nyelv kifejező erejének szépségét. A sokféle énekes játék a szókincs bővítésér alkalmas, a bennük lévő hangutázhó-, és halandza szavak segítik a magán és mássalhangzók pontos képzését, kiejtését.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére / sikerkritériumok/

- ❖ A gyerekek szívesen énekeljenek, igényeljük a közös játékot, maguk is kezdeményezzenek, szervezzenek énekes játékokat.
- ❖ Tudják a mondókákat, dalokat, alkalmi dalokat tisztán szép szöveg kiejtéssel énekelni.
- ❖ Ismerjük fel a magas mély éneklés közötti különbséget, maguk is tudjanak magasabban és mélyebben énekelni.
- ❖ Ismerjük a halk hangos közötti különbséget, tudjanak halkabban, hangosabban beszélni, énekelni, tapsolni.
- ❖ Dallamot ismerjenek meg dúdolásról, hangszerről jellegzetes kezdó-, vagy erősen eltérő belső vagy záró motívumról.
- ❖ Tudjanak dalokat jelre hangosan, és magukban, motívumok elbújtatásával énekelni.
- ❖ Különböztessék meg az egyenletes lüktetést a dal ritmusától.
- ❖ A mondókák dalok kiemelésekor figyelik a negyed szünet pontos jelzését.

- ❖ Visszatapsolják a szöveges motívumokat.
- ❖ Össze tudják hasonlítani énekléssel és mozgással a normál tempónál gyorsabbat és lassabbat.
- ❖ Egyöntetűen körbejárnak szép testtartással, kézfogással.
- ❖ Formálják meg az egyszerű játékos táncos mozgásokat. / pl. dobbantás, koppantás, átbújás, párválasztás, páros forgás, kifordulás, köralakítás./
- ❖ Térformákat alakítsanak ki az óvónő segítségével nélkül is. / kör, csigavonal, hullámvonal, lánc/
- ❖ Egyszerű tánclépéseket esztétikusan, kedvvel végezzenek.
- ❖ Ütőhangszereken lüktetést, motívumhangsúlyt tudjanak kiemelni.
- ❖ Hallgassák figyelmesen a bemutatott éneket, zenét.

III. 5. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

*„A szépség mindenütt ott van, nem rajta múlik,
ha nem vesszük észre.”*

(Rodén)

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka mint az ábrázolás különböző fajtái, további műalkotásokkal a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül.

Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.

Cél:

Az ábrázolási technikák megismertetésével a gyermek igényének kialakítása az alkotásra az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

Feladat:

- ❖ Megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal
- ❖ A rajzolás mintázás és kézimunka különböző alapelemeivel és eljárásaival
- ❖ A gyermeki alkotó, alakító tevékenység feltételeinek megteremtése.
- ❖ Megismertetni a népi kismesterségek elemeivel
- ❖ A vizuális nevelés során a gyermekek fejezzék ki érzéseiket, gondolataikat, sajátítsák el a vizuális nyelvet.
- ❖ Alapozódjék meg esztétikai igényük a szépség és természetesség iránt

A tevékenység tartalma:

Festés, mintázás, kézi munka, díszítő munka, szövés, varrás, tűzés, vegyes technika, rajzolás, nyomdázás, építés, képalakítás, környezet átalakítás. A nevelési területek komplexitására törekszünk, s általában arra nevelünk, hogy a gyermekek meglássák, hogy miből mit lehet létrehozni, mi mire hasonlít, miben mit lehet meglátni, vagy belelátni. A gyermekek fantáziáját, egyéni kifejezőképességét fejlesztjük, az általunk elképzelt konkrét produktum nem korlátozhatja a gyermekek egyéni teljesítményét. Az eszközök megválasztásánál a gyermekek

életkori sajátosságait is figyelembe vesszük. Amikor festünk, a gyermekek finommotorika fejlettségének megfelelően, nagyobb méretű eszközt adunk a kezükbe, ezek például a 8-10-es számú ecsetek. Az alkalmazott temperafestékeket előre kikeverjük, úgynevezett „lágú tejföl” sűrűsége, s néha játszunk színkeverési játékokat is. Gombfestéket a 5-7 éves korú gyermekeknél használunk. Folyamatosan szóban kiemeljük az eszközök tulajdonságait, plaszticitását, s ezzel a szókincsüket, verbális kifejezőképességeiket formáljuk. Énekelgetünk, ritmizálunk, skandálunk és mondókáztatunk az alkotó tevékenység közben, mert ez a komplexitás alapja, s a jó, oldott légkör kifejezője. Minden kezdeményezést dicsérünk a gyermekek előtt, egyénileg az őszinte javító szándékú kritika segítségével fejlesztjük a gyermeket. Alkalmat adunk a társak alkotásának megnézésére, a produktumok egymás közötti megbeszélésére. A gyermekek a vizuális tevékenységek, technikák gyakorlása során mindig átélik az alkotás örömeit, sikerélményhez jutást, amely újabb alkotásra ösztönzi, motiválja őket. Formálódik: alkotóképzeletük, ábrázolókézségük, önkifejezési módjuk. Óvónői hatásra fejlődik: problémamegoldó készségük, kezdeményezővé válnak, önbizalmuk erősödik, türelmük, kitartásuk növekszik

A gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeinek megteremtése:

Állandó helyet biztosítunk az ábrázolás eszközeinek, amelyeket a gyermekek a nap folyamán bármikor balesetmentesen használhatnak. .

Rendszeresen és szívesen végzünk a gyermekek előtt, vagy velük együtt ábrázoló-tevékenységet

- ❖ Arra törekszünk, hogy a mikro csoportokban minden gyermeknek megfelelő eszköz és óvónői figyelem, idő és hely jusson
- ❖ Lehetőséget biztosítunk a gyermekeknek az ábrázolási tevékenységre.
- ❖ Minden tevékenységet dicsérünk, az elakadókat buzdítjuk, ha a gyermek kéri, segítünk. Sokféle anyaggal és eszközzel dolgozunk, de alkotunk a természetben használható anyagokból, falevélből, tojáshéjból, fakéregből, kavicsokból, s minden olyan anyagból, amelyet tudásunk és fantáziánk szerint alkalmazni lehet és tudunk
- ❖ Új technikákat megtanítunk, gyakorolunk.
- ❖ Sokféle anyagokkal és eszközzel dolgozunk, pl. rajzolunk, festünk, gyurmázunk, ragasztunk, vágunk, papírból, textilből, varrunk papíron és textilen. Alkotunk a természetben használható anyagokból.
- ❖ Segítjük a gyermek képalakító képességét a zárt elrendezéstől, a képelemek, a részformák elemeinek egymáshoz rendelésével.
- ❖ Felfedeztetjük a különböző tárgyak formáit, alakzatait, megismertetjük a gyermekeket az anyagok alakíthatóságával.
- ❖ Segítjük, hogy az formaábrázolást a környezetről, tárgyról, cselekményekről szerzett ismereteik alapján saját elképzelésük szerint jelenítsék meg.
- ❖ Képalakító tevékenységüket élményeikhez kapcsolódó témákkal és technikai lehetőségekkel alakítjuk.
- ❖ Az elkészült műveket kiállítjuk, a gyermekekkel saját dobozukba helyezzük el, és a sokféle tapintással szerezhető tapasztalatot adunk.
- ❖ Szülők részére összegyűjtjük, akik figyelmét felhívjuk arra, hogy a gyermeke munkáit csak önmagához hasonlítsa.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére / sikerkritériumok/

- ❖ Örömmel saját kezdeményezésre rajzoljanak, mintázzanak, kézimunkázzanak.
- ❖ A gyermek a képalkotásban egyéni módon jelenítsék meg élményeiket és

elképzeléseiket.

- ❖ A gyermek alkotására legyen jellemző a formagazdagság, a színek egyéni alkalmazása.
- ❖ Örüljenek alkotásaiknak, a közösen készített kompozíciónak.
- ❖ A téralkotásban és építésben legyenek ötletesek, bátrak, együttműködők.
- ❖ Változatos technikákat ismerjenek és alkalmazzanak.
- ❖ Megvalósulását megfigyeléssel mérjük minden korcsoportban.

III.6. Mozgás

„A mozgáskultúra, a mozgásos anyanyelv ismerete a beszéd és a gondolkodás alapját adja.”

(Vekerdy Tamás)

A torna a mozgásos játékok fejlesztik a gyermekek természetes mozgását (járás, futás, ugrás, támasz, függés, egyensúlyozás, dobás) és testi képességeit, mint erő, gyorsaság, állóképesség, társra figyelés. Hozzájárulnak a harmonikus összerendezett, fegyelmezett nagy és kismozgások kialakulásához. Kedvezően befolyásolják a gyermeki szervezet növekedését, teherbíró – ellenálló képességét és az egyes szervek teljesítőképességét. Fontos szerepük van az egészségmegőrzésben, megóvásában. Felerősítik és kiegészítik a gondozás és az egészséges életmódra nevelés hatását. A mozgáskultúra fejlesztése mellett segítik a térben való tájékozódást, a helyzetfelismerést, a döntést és az alkalmazkodóképességet, valamint a személyiség akarati tényezőinek alakulását.

Cél:

Természetes, harmonikus összerendezett mozgású térben jól tájékozódó, alkalmazkodni képes, mozgását szabályozni tudó gyermekek nevelése.

Feladat:

- ❖ A gyermek mozgásigényének kielégítése
- ❖ Harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése
- ❖ Testi képességek fejlesztése
- ❖ Nagymozgások fejlesztése
- ❖ Finommotorika fejlesztése
- ❖ Tartásjavítás
- ❖ A tér bemozgásával a testséma, a téri tájékozódás elősegítése
- ❖ Szabad levegőn való természetes, tudatos mozgásfejlesztés
- ❖ Eszközhasználat segítségével a lateralitás és a szem – kéz - láb koordináció kialakítása, elősegítése
- ❖ A tevékenység során önfegyelem és a szabálytudat kialakítása.

A tevékenység tartalma:

A mozgásfejlesztés 2 területen valósul meg szabadjáték tevékenységben: a gyermek spontán természetes mozgása közben, és a kötelező mozgástevékenységben.

A mozgástevékenység anyaga az atlétikai, torna, játék jellegű főgyakorlatokból tevődik össze.

A játékot, a játékoságot alapvető eszközként használjuk a mozgásszervezésben. A mozgástevékenység során teremtsünk alkalmat speciális gyakorlatok beiktatásával a testalkati deformitás megelőzésére (lábboltozat erősítés, gerinctorna). A lehetőségekhez mérten az atlétikai gyakorlatokat (futások, ugrások, dobások) a szabadban végezzük. Alkalmazzuk a mozgáskotta módszer eszközeit, feladatait.

Az egyes tevékenységek megtervezésénél mindig figyelembe kell venni a csoport általános fejlettségét, a fejlődés ütemét. A tevékenységekben különböző nehézségű, differenciált feladatok adásával segítjük elő, hogy minden gyermek megtalálja a képességeinek a legmegfelelőbb mozgásos feladatot. A feladat ne legyen se túl könnyű, se túl nehéz, mert a túl könnyű nem készítet erőfeszítésre, a túl nehéz viszont kudarcélményt okoz.

A **3-4 évesek** mozgás anyaga nagyrészt a természetes mozgásokat tartalmazza. Ezért ennél a korosztálynál a **nagymozgások fejlesztése** kiemelt feladat, (pl. járások, futások, csúszások, mászások szereken, tárgy alatt vagy fölött, szer megkerülésével). Az egészséges személyiség fejlődéséhez hozzátartozik, hogy a gyermeknek önmagáról egyre pontosabb információi legyenek. Ezeket elősegítik a testrészek ismeretét célzó gyakorlatok, (pl. sarkonjárás, lábujjon járás, térd, karemelés, stb.). A tárgyakhoz irányított testhelyzetek gyakorlása, valamilyen eszköz mögé, elé, mellé, a test személyi zónájának alakítását segíti elő. Az oldaliság tanítására az „egyik-másik” oldal kifejezéseket használjuk.

4-5 éves korban a tér mozgásos megismerése a feladat. Ennek érdekében sok olyan gyakorlatot kell tervezni, amikor különböző irányokban végeznek mozgásokat, és különböző formákat mozognak le. (pl. futás, félre sorakozás, vagy odafordulás valami felé, szökdelés padok körül). Előtérbe helyezzük az egyensúlyérzék fejlesztését, (pl. egyensúlyozó járás normál majd változtatott helyzetű szereken, forgások, fordulatok stb.)

Szem-kéz láb koordinációt fejlesztő gyakorlatokat végzünk, (pl. babzsák feldobás - elkapás, célba dobás, egyensúlyozó járás létra fokai között)

4-5 éveseknél az oldaliság megtanításához segédeszközt kendő vagy hajgumit, színes szalagot használunk. A pontos eligazodás miatt azonban fontos, hogy mindig ugyanarra a kézre kerüljön a szalag. Itt már a „jobb és bal” kifejezéseket használjuk.

5-6-7 éveseknél az észlelés fejlesztése a célunk.

Ebben az életkorban az alaklítás, formaállandóság fejlesztésére tervezünk gyakorlatokat. Ezek a gyakorlatok csukott szemmel is végezhetők, (pl. labdagurítás a test körül, körforma kialakítása szalaglengetéssel, karkörzés test előtt, test mellett). Ebben az életkorban már kiemelkedő helyet kap a finommotorika fejlesztése. Ezt természetes módon a szerek fogásmódjával, kisebb testrészekkel végzett mozgásokkal fejlesztjük. Erre alkalmazható eszközök labdák, botok, szalagok. A foglalkozásokon lehetőség nyílik a keresztcsatornák fejlesztésére is. A bemutatott gyakorlatot látják, hallják a tevékenység pontos megnevezését és elvégzik a hallott feladatot.

Az óvodai mozgásfejlesztés eszköze még a **mindennapi frissítő torna**. Napi egyszer legalább 10-20 perces időtartamban. A tevékenység szervezésének idejét a napirend határozza meg. Ha lehetőség van rá, megfelelő időben és ruházatban ezt a szabadlevegőn tartjuk. A mindennapos testnevelés anyagát elsősorban mozgásos játékok adják, kiegészítve egy-egy gimnasztikai gyakorlattal. A játékok kapcsolódjanak a kötelező foglalkozások anyagához, és feleljenek meg a korcsoport fejlettségi szintjének. A rendszeres mozgás szervezésével a gyerekek számára igénnyé,

majd szokássá válik a mozgás. A mozgás tevékenységek szervezése vegyes életkorú csoportokban: A terhelést úgy kell ütemezni, hogy lehetőség nyíljon valamennyi korosztály terhelésére. Differenciált feladatok szervezésével lehetőséget kell biztosítani a könnyebb és nehezebb feladatvégzés között. A kisebbeknek lehetőséget kell adni a gyakorlat fejlesztésére, ha már elfáradt, a nagyobbaknak lehetőséget kell adni a saját fejlettségükhöz mért terhelésre. Ezért pl. a gimnasztikai gyakorlatokat, úgy építjük fel, hogy az egyszerűbb gyakorlatoktól fokozatosan nehezítsük, majd pedig váltogassuk a könnyebb és nehezebb feladatokat. A játékok szervezésénél mindig tervezzünk a kicsiknek és a nagyoknak is játékot. Az egyszerűbb játékot együtt játszhatják, a nagyok bonyolultabb játéknál a kicsik drukkolhatnak a nagyoknak, de az sem tilos, hogy részt vegyenek a játékban.

A fejlesztés várható eredményei óvodáskor végére/ sikerkritériumok/

- ❖ Szeressenek mozogni, kitartóak legyenek a mozgásos játékokban, a mozgás életvitelük részévé váljon.
- ❖ A gyermekek nagymozgása és finommozgása összerendezett legyen.
- ❖ Szem –kéz –láb koordinációjuk biztos legyen, a kézi szereket biztosan helyes ujjtartással fogják.
- ❖ Ismerjék az irányokat, tudjanak térben tájékozódni.
- ❖ Testsémájuk, laterálisuk / jobb –bal / kialakuljon.
- ❖ Önfegyelmük, figyelmük jó legyen, tartsák be a szabályokat a szabályjátékokban.
- ❖ Tudjanak ütemtartással mozogni.
- ❖ Szeressenek és tudjanak kitartóan futni, és labdajátékokat játszani.
- ❖ Egyensúlyérzékük fejlett legyen.

III.7. Külső világ tevékeny megismerése

*„Naponta nő és tágul a világ,
tegyétek tökéletesebbé tehát!
Mert ha jobb és tökéletesebb lett,
Benne mindenki otthonra lelhet.”*

(Goethe)

7.1. Környezeti nevelés

Az óvodai nevelésünk során nem választódik szét tartalmi egységekre a külső világ tevékeny megismerése, mert nevelő fejlesztő munkánk alapjául környezetünk természeti és társadalmi viszonyai szolgálnak. A környezet megismerése áthatja a gyermek életét az egész óvodai életet. A természeti és társadalmi környezet témái átfogják, körülölelik a többi nevelési területet. Az egyes témakörök több ponton kapcsolódnak összefüggnek egymással, így lehetővé teszik a gyermek számára a sokrétűbb, mélyebb, gazdagabb ismeretszerzést.

Cél: A külső világ tevékeny megismerése során a gyermekek tapasztalják meg a természeti-társadalmi környezet különböző mennyiségű, minőségi formai viszonyait. A természeti és társadalmi környezet témái és ezekről szerzett tapasztalatok, ismeretek, az életkor előre haladtával lineárisan bővül és koncentrikusan mélyülnek. Ez teszi lehetővé az alapos megismerést. Az egyre táguló ismeretszerzés végül egy környezet barát életvitelben, életszemléletben valósulhat meg. Messzebb tekintve a környezeti nevelés a bioszféra-benne az ember- megőrzését, fenntartását célozza.

Feladatok:

- ❖ A természeti emberi-tárgyi környezet megtapasztalásával az embert tisztelő, szokás rendszer érzelmi, értelmi, esztétikai és erkölcsi megalapozása.
- ❖ A környezettel való együttélésre való nevelés, ez magába foglalja a környezet tényleges védelmét is, egyben környezeti kultúra közvetítése átadása: életmód, gondolkodás és viselkedés mód, védelem, fejlesztés, okos és mértéktartó felhasználás- ezeken keresztül a teljes személyiség fejlesztése.
- ❖ Biztosítjuk a gyermek érdeklődése, aktivitása révén szerezzen minél több tapasztalati jellegű ismeretet az emberi, természeti és tárgyi környezetéről, és ezen ismeretek fokozatosan bővüljenek, mélyüljenek.
- ❖ A helyi hagyományok beépítése az óvodai életben melyek gazdagabbá teszik a gyermekek életét, a közösen átélt élményekkel teremhetjük meg a haza szeretett érzését, népünk hagyományainak megőrzését, a szülőföld hazánk megismerését, tiszteletét.
- ❖ Változatos és rendszeres élménynyújtással a gyermekek észreveszik a környezetükben végbemenő folyamatokat. Állandó megfigyelési helyekkel biztosítjuk a gyerekek számára a változások megfigyelését. Tudatosan törekszünk arra, hogy lehetőség szerint mindent a természetes helyén ismerjenek meg a gyerekek.
- ❖ Élősarok kialakításával a gyermekek részt vesznek a növények, állatok gondozásába, így közvetlenül tapasztalják meg az emberi fontosságát, hatását.
- ❖ A természet szépségeinek felfedeztetése, a rácsodálkozás örömeinek biztosítása.
- ❖ Az élet tiszteletére, oltalmára nevelés, a környezet kölcsönhatásainak felismertetése.
- ❖ A saját egészséghez való kialakítása, életviteli szokások megalapozása.
- ❖ Az emberek és tárgyak közötti kapcsolat megteremtésének, az ember munkájának megismerése. Az erkölcsi felelősség felismerése, viselkedési szabályok, illem elsajátítása.

A tevékenység tartalma:

Az óvodai nevelés területei a természeti és társadalmi élet köré csoportosítjuk, mert mindent átölel, közel áll az óvodás korú gyermekekhez, gondolkodás módjához, és ez az a terület, amelyről ismeretei vannak.

❖ Évszakok, növények, állatok

Az évszakok, a növények és az állatok jellegzetességeivel, tulajdonságaival, és egymásra gyakorolt hatásukkal ismerkednek meg a gyermekek. Figyeljék meg az időjárás változásait, illetve ezeknek a változások hatásait a növényekre, az állatokra. Ismerkedjenek meg az állatokkal, élőhelyükkel, életmódjukkal. Ismerjék meg a gyerekek az életfeltételeket, a növekedés folyamatát, lehetőség szerint közvetlen tapasztalatszerzés útján.

A növények életfeltételeinek megtapasztalása kísérletekkel, megfigyelésekkel, növények gondozásával. Fontos, hogy az ismeretek egymásra épüljenek, ismerjék fel és lássák meg az összefüggéseket, következményeket.

❖ Testünk, egészségvédelem, orvos gyógyító munkája, napszakok.

Ismerjék meg saját testüket, érzékszerveiket azok funkcióit, védelmét.

Néhány egészségmegőrző eljárással tapasztalják, meg hogyan vigyázhatnak az egészségükre, testi épségükre. Tanuljanak meg tájékozódni saját testükön, és testükből kiindulva az alapvető téri viszonyokat ismernek fel.

Vigyázzanak egészségükre, testi épségükre. Tudjanak tájékozódni saját testükön, az alapvető téri viszonyokat sajátítsák el. Személyes tapasztalatszerzés során megismerkednek az orvosok, az egészségügyi dolgozók munkájával. A rendszeres ismétlődő tevékenységek hatására kialakul időérzékük, az egyes napszakokat, napokat, heteket meg tudják különböztetni.

❖ **Munka, közlekedés, környezetvédelem.**

A mindennapokban a gyermekek megismerik szüleik munkáját, foglalkozásokat, munkájukhoz tartozó eszközöket. A gyermekek érdeklődési köröknek megfelelően megismerkednek különböző foglalkozásokkal azoknak fontosságával.

Fontos, hogy már ebben az életkorban kialakuljon bennük a munkabecsülete, szeretete.

Ismerkedjenek meg a vízi, légi és szárazföldi teher és személyszállító eszközökkel, a megkülönböztetett járművekkel. A gyalogos közlekedés szabályait séták, kirándulások alkalmával ismertetjük meg a gyerekekkel.

A gyermekek érzelmi kötődésen keresztül jutnak el környezetük megbecsüléséhez és védelméhez. Földünket óvni, védeni kell. A természetben a környezetünkben tett séták, kirándulások tevékenységek, a megfelelő szokások, szokásrendszerek, magatartási formák kialakítását is szolgálják, amelyek belsővé válása a természetben való kulturált viselkedést eredményez.

❖ **Család, lakóhely a közvetlen környezetükben található épületek.**

A család funkciójával, a családtagokkal ismerkedjenek meg a gyerekek.

Tudják, hogy ki a legidősebb, legfiatalabb, ismerkedjenek meg az otthoni munkával, a feladatokkal a munkamegosztással.

A közvetlen környezetünkben található épületeket, illetve szerepüket séták során ismerjék meg a gyerekek. Ha lehetőség van rá az ott dolgozók munkájában is nyerjenek betekintést.

❖ **Hazaszeretet, néphagyományok, jeles napok.**

Az ember a természet a hagyomány szoros kapcsolatban vannak, az évszakok változásaiból fakadó időjárás megfigyelő tapasztalatszerzések, egy-egy jeles névnaphoz kapcsolódó népszokások felelevenítésével a gyermekek jobban megismerik gyökereinket, múltunkat. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez tartozás élményét, a nemzeti a család és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét. Az évszakokhoz kapcsolódó ünnepkörök és jeles napok részesei óvodai életünknek

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére / sikerkritériumok/

- ❖ A gyermekek megfelelően tudjanak tájékozódni és eligazodni a szűkebb és tágabb természeti és társadalmi környezetükben.
- ❖ Tudják a személyes adataikat (lakcím, név, születési adatok), ismerjék a családtagok nevét, foglalkozását.
- ❖ Nevezzék meg testrészeiket, azok funkcióit.
- ❖ Ismerjék fel, az évszakok közötti különbséget. Legyenek képesek rácsodálkozni a természet és a környezetük szépségeire. Ismerjék az adott évszak növényeit, zöldségeit, gyümölcsöket és azok felhasználási lehetőségeit.
- ❖ A ház körül élő, a vadon élő, az erdőn, mezőn élő, ill. az állatkerti állatokat felismerik, megnevezik.
- ❖ A vízi, szárazföldi, légi, személy és teherszállító járműveket felismerik, megnevezik.
- ❖ A gyalogos közlekedés szabályait tudják, élethelyzetekben megfelelően alkalmazzák.
- ❖ Ismerjék lakóhelyük szűkebb és tágabb környezetét.
- ❖ Időben képesek tájékozódni, a napszakok fogalmait megfelelően alkalmazzák.
- ❖ Kialakult igényük a környezetük szépítésére és megóvására.
- ❖ A haza, a szülőföld ismerete és szeretete magalapozódik, megismerik közvetlen környezetük múltját, hagyományait. A gyerekek életkorának megfelelő néphagyományokat, jeles napokat megünnepeljük.

7.2. Ünnepek, hagyományok, programok

*„A múlt tisztelete az a vallás, amely az új nemzedékek kötelessége.
Ne veszítsünk el semmit a múltból, mert csakis a múltból alkothatjuk a jövőt.”
(Anatol France)*

Intézmény	Hagyományok	Ünnepek	Rendezvények
Baracscai Bóbita Óvoda	Márton nap Állatok világnapja Mézeskalácssütés Adventi gyertyagyújtás Mackó hét Farsang Zöldág járás Egészség hónap Víz világnapja Föld napja Madarak fák napja Nagycsoportosok kirándulása Húsvéti készülődés Néptánc	Mikulás várás Március 15. Nemzeti ünnep Anyák napja Gyereknapi Nagycsoportosok búcsúzása	Egészség hónap Táncházt Ovizzsaru program Szülői értekezlet Fogadó óra Tanító nénik látogatása Látogatás az iskolában

7.3. Környezetünk mennyiségi és formai összefüggései:

A környezet felfedezése közben a gyermek tapasztalatokat szerez az őt körülvevő természeti emberi-tárgyi környezet formai, minőségi és mennyiségi viszonyairól, a matematikai tartalmú tapasztalatokat, ismereteket tevékenységeiben meg tanulja alkalmazni.

Cél:

A gyermekek matematikai érdeklődésének felkeltése, az elemi ok-okozati összefüggések megtapasztalása, felismertetése.

Feladat:

- ❖ Az embert körülvevő világ mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedeztetése
- ❖ Minden gyermek sajátítsa el a korának megfelelő ismereteket, alkalmazza az életkorának megfelelő gondolkodási műveleteket.
- ❖ A gyermekek képességeinek, készségeinek fejlesztése.
- ❖ A gondolkodási műveletek alkalmazása, fejlesztése, a logikus gondolkodás kialakulásának elősegítése, megalapozása.
- ❖ A gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára alapozva a megismerésre, a felfedezésre, a próbálkozásra, megoldáskeresésre ösztönzés.

A tevékenységek tartalma:

Halmazokat valamilyen tulajdonság alapján szétválogatni (tulajdonság, forma, szín, használat szerint). Sorba rendezni tárgyakat tulajdonság szerint (hosszúság, magasság, nem, hajszín, ruházat szerint stb.)

Építés egy megadott tulajdonság szerint (csak alacsony házakat), tudjanak egy adott várat hasonlóan, vagy ugyanígy megépíteni.

Adott vizuális, mintát kirakni, folytatni a már megkezdettet (emlékezet alapján is!). A formák felismerése (gömbölyű, szögletes, háztető formájú, kocka, téglalakú, gurul, csúszik). Ellentétpárok ismerete (hosszúság, magasság, szélesség, méret, szín, stb.)

Térbeli viszonyok, irányok ismerete.

Halmazok összehasonlítása tulajdonság szerint, halmazok számossága (1 - több, sok, kevés, sorszámnevek, tőszámnevek használata)

Tapintással felismerni tárgyat, melyik nem illik a sorba?

Mi változott meg? Tudjon térben tájékozódni

Halmazok szétválogatása, részhalmazok képzése, halmazok összemérése, becslés, párosítás, másolás

Mennyiségek összemérése (magasság, hosszúság, tömeg, űrtartalom), több, kevesebb, ugyanannyi (képes legyen felismerni, megnevezni)

Kiterjedésbeli különbség a csoportszoba tárgyain, szélesség mérése utakkal (melyiken mehet át 1 gyermek, melyiken több autó egymás mellett?)

Vastagság, bőség (fonallal, bőség - ruhákkal - öltözködés)

Tevékenységek tükörrel (különböző mozdulatok) szimmetrikus dolgok keresése.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére/ sikerkritériumok/

- ❖ A megismert matematikai fogalmakat megfelelően használják.
- ❖ Szívesen vesznek részt olyan tevékenységekben, amelyek megoldásához matematikai jellegű tapasztalataikat kell felhasználniuk.

- ❖ Problémamegoldó gondolkodásuk fejlődik, a logikus gondolkodás alapjaira képesek.
- ❖ Tíz-es számkörben biztosan végeznek műveleteket, több, kevesebb, ugyanannyi fogalmát ismerik, és alkalmazzák.
- ❖ Ismerik és használják a sorszámneveket.
- ❖ A térben és síkban életkorának megfelelően tájékozódik, az irányokat ismeri, a névutókat helyesen alkalmazza.
- ❖ Tudnak halmazokat létrehozni, szétválogatni, osztályozni, egyesíteni, bontani.
- ❖ Tudnak halmazokat összemérni, elemeiket párosítani.
- ❖ Tükrös és nem tükrös alakzatokat megkülönböztetnek.
- ❖ Ismerik és használják a sorszámneveket.
- ❖ Az alapvető formákat felismeri, azonosítja: kör, négyzet, téglalap, háromszög.
- ❖ Képes részekből az egészet kirakni.
- ❖ Ismeri az alapvető mértani testeket, azokat képes felismerni és megnevezni (kocka, gömb, téglatest).

III. 8. Munka jellegű tevékenységek

Cél: a munka megszerettetésén keresztül a gyerekek sajátítsák el, azokat a készségeket, jártasságokat, amelyek a társas együttélés fenntartását szolgálják, pozitívan befolyásolják a gyermekek kötelességteljesítését, közösségi kapcsolatát.

1. Feladat:

- ❖ A különböző munkafajtákat fokozatosan kell bevezetni, a munkafogásokat minden gyermeknek be kell mutatni és folyamatosan gyakorolni.
- ❖ Munkálkodás közben a gyerekek szerezzenek egyre több információt, pontosabb tapasztalatot az őket körülvevő világról, speciális ismereteket társadalmi környezetükről.
- ❖ Tanulják meg a gyermekek az eszközök célszerű használatát.
- ❖ Munkavégzés közben alakuljon, fejlődjön a gyermekek szociális magatartása, társas kapcsolatai.
- ❖ Alakuljon ki a munkavégzés, munkaszervezés képességének alapja.
- ❖ Fejlődjön kitartásuk, felelősségérzetük, önállóságuk, önértékelésük.
- ❖ Fokozatosan lássák át a gyermekek munkájuk célját, éljék át fontosságát.
- ❖ Alakuljon ki a gyermekekben a saját illetve mások munkájának megbecsülése.
- ❖ A gyerekek teljesítőképességük, ötleteik, ügyességük maximumát adják bele a munkába, elégedettséget érezzenek a közösségért végzett munkában, és minden gyermek legyen képes minden munka elvégzésére.
- ❖ Az elért eredmény feletti sikerélmény, öröm újabb tevékenység ösztönzője, kiváltója legyen.
- ❖ Alakuljon és erősödjön a sikeres munkára való beállítottság, felelősségérzés, a munka iránti igény, a munka szeretete, megbecsülése.

2. Tartalma:

- ❖ **Az önkiszolgálás**
 - ❖ Öltözködés
 - ❖ Testápolási teendők
 - ❖ Étkezéssel kapcsolatos munkálatok

- ❖ **A közösség érdekében végzett munka**
 - ❖ A naposi tevékenység
 - ❖ Csoport életéhez kapcsolódó állandó feladatok
- ❖ **Az alakalomszerű munkák és egyéni megbízatások**
 - ❖ A környezet rendjének biztosítása
 - ❖ Segítés a felnőtteknek, egymásnak, és a kisebbeknek
 - ❖ Egyéb megbízatások teljesítése
- ❖ **Az évszakoknak megfelelő tevékenységek**
 - ❖ Csoportszobában
 - ❖ Udvaron
 - ❖ Óvoda környezetében

A munka jellegű tevékenység formái, tartalma:

1. Önkiszolgálás

Az önkiszolgáló munkakészségek, és szokások fokozatos elsajátítása a későbbi közösségi munkára készít elő. Alapja a további rendszeres munkavégzésnek. Az önkiszolgálás nem csak tartalmában és terjedelmében kell, hogy változzék az évek során, hanem jellegében is. A cél, hogy a gyermek természetes szükségletévé váljék, hogy ellássa magát.

A) Testápolás: Ezek a feladatok páros jellegűek és intímek óvodapedagógus és gyerek között. Eleinte a kapcsolatfelvételt szolgálják, majd a tevékenység megtanulására irányulnak. Az utasítások mindig tartalmazzák a testrész pontos megnevezését és a térirányt, pl.: „mosd meg a füled mögött is! Ezáltal alakul a testfogalom. A gyermekek tükörben ellenőrizhessék tevékenységük eredményességét. Lehetőség nyílik a mozgás, testséma, percepció, verbális fejlesztése.

B) Öltözködés: A gyermekek tapasztalatokat szereznek az öltözködés sorrendjéről, segíti a személyi zóna alakulását (ruha eleje, háta). Mozdulás, testséma, percepció, verbális fejlesztése.

C) Étkezés: Étkezések során a gyermeket különböző ingerek érik. Illatok, ízek, színek, formák, melyek lehetővé teszik a sokoldalú megismerést. Az eszközök használata során fejlődik finommotorikájuk, szem – kéz koordinációjuk, alakul az oldaliság (bal, jobb), térirányok ismerete.

D) A környezet rendjének megőrzése:

Átmenet az önkiszolgálás és a közösségért végzett munka között.

Lehetőség nyílik a mozgás, testséma, percepció, verbális fejlesztésre.

2. Alkalomszerű munkák

Ezek a munkalehetőségek előre meg nem határozhatóak, váratlanok. Pontosabb magyarázatot, jó szervezethez igényelnek, mert nem a szokás begyakorlottság irányítja. Egyéni képességeket mindig figyelembe kell venni. Jó alkalom ez a nehezen kezelhető, túl mozgékony, vagy nehezen aktiválható gyermekek bevonására. Jellemző hogy gyakran boldogan és büszkén vállalják ezeket a feladatokat.

3. Közösségi munkák

Mindaz a megbízatás, feladat, amit a gyermekek egymásért végeznek. Ezek a munkafajták speciális akarat, érzelmi fejlesztésre adnak lehetőséget, (feladattudat, figyelem, összpontosítás). A gyermeknek alkalma van arra, hogy képességeinek megfelelő

tevékenységet vállaljanak. A gyerekek segítsék kisebb társaikat szükség esetén. Az óvónő a kisebbeknek nyújtandó segítséget úgy szervezze meg, hogy közben tapasztalatokat szereznek a gyermekek az együttműködéshez, a kölcsönös segítségnyújtáshoz, az alkalmazkodáshoz, az irányításhoz és annak elfogadásához.

A) Naposi munka

Középsős korukig jutnak el a gyermekek a naposi munkához szükséges beállítottságig. A naposi teendőket a gyermekek helyes irányítás mellett szívesen látják el. A munka rendszeressége, és folytonossága érzékelteti a gyerekekkel, hogy akkor dolgozik jól, ha munkáját rendszeresen, alaposan és hasznosan látja el. A gyermek tapasztalja tevékenységének értelmét, munkájának eredménye, hatása kézzelfogható, ezáltal pozitívan alakul önértékelése. A munkaöröm, a sikerélmény mindig szorosan kapcsolja a gyermeket ahhoz a közösséghez, amelyben átélte a pozitív érzelmeket. Fejlődik az esztétikumán végzett munka, a rend, a szépen terített asztal iránti igény, az ízlés az esztétikai érzékük. Kezdetől fogva meghatározott rend szerint jelöljük ki a napokat. A munkamegosztás lehetőségét és módját az óvónőnek kell megmutatnia, hogy erre vonatkozó igényt és képességet kialakítsa a gyermekben. Mindig az elvégzett munkát, a konkrét teljesítményt értékeljük és ne a gyermeket. A naposság nem jelentheti azt, hogy a gyermeknek egész nap készenlétben kell állnia és a játékból sem vehet el időt a feladat.

B) Felelős munkák:

Fontos, hogy a gyermekek napja ne váljon túlszervezetté ezen munkafajta bevezetésével. Csak akkor válasszunk felelősöket, ha ez megkönnyíti, gördülékenyebbé teszi a csoport életét. Ennek a munkafajtának a bevezetése csak nagycsoportban ajánlott.

C) Állat és növénygondozás:

A növények és az állatok gondozása során a gyermekek együtt tevékenykednek, összedolgoznak, örülnek a növény és állatgondozás terén: termésgyűjtés, ágak hajtatása, csíráztatás, madáretetés, stb. A gyermekek miközben a növények gondozásához szükséges fogásokat gyakorolják, tapasztalatokat szereznek saját munkájukkal összefüggő következtetések levonásában is. Ha van rá lehetőség, biztosítsunk a csoportok részére kiskertet, melyben gyakorolhatják a gyerekek a gyomlálást, locsolást, stb. Közösön leszedhetik a termést a fákról, elfogyaszthatják. A kerti munkában szerzett tapasztalatokat a gyermekek felhasználhatják játékaikban és az oktatás folyamán. A kerti munka közben végzett megfigyelések révén jobban megismerik természeti környezetüket, megszeretik a természetet. Az elismerő megnyilvánulások, és a konkrét sokoldalú értékelés motiválja a gyermekeket. Az óvónő dolgozzon együtt a gyermekekkel, mutassa meg a munkafogásokat, a munkaeszközök használatát.

4. Feltételek:

- ❖ Megfelelő munkaeszköz biztosítása. Az eszközök legyenek célszerűek, méretarányosak, megfelelő anyagúak, és minőségűek! Az eszközök mindig hozzáférhetőek legyenek.
- ❖ Elegendő munkalehetőség álljon a gyermekek rendelkezésére, minden adandó lehetőséget kihasználva.
- ❖ Elegendő idő biztosítása szükséges ahhoz, hogy a gyermekek nyugodtan elvégezhessek feladatukat, úgy hogy ne kelljen egymásra várniuk.
- ❖ Megfelelő helyet kell biztosítani a gyermekek számára ahhoz, hogy az adott feladatot kényelmesen, önmagukat és másokat nem akadályozva elvégezhessek.
- ❖ Munkavégzés során fontos nyugodt békés légkör biztosítása a gyermekek önálló

tevékenységéhez. A gyermekek próbálkozzanak a feladatuk megoldásával, de ha szükséges kérjenek segítséget!

5. A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- ❖ Szívesen vállal egyéni megbízatásokat.
- ❖ A tevékenységekhez szükséges eszközök előkészítésében segédkezik, majd a helyükre gondosan visszateszi azokat.
- ❖ Részt vesz a kerti munkában.
- ❖ Az étkezőasztalt pontosan és esztétikusan megteríti.
- ❖ Aktívan részt vesz a teremrendezésben, ágyazásban.
- ❖ Szívesen végez munka jellegű tevékenységeket.
- ❖ Önállóan, örömmel, igényesen végzi a feladatát.
- ❖ A munkavégzéshez szükséges eszközöket önállóan használja.
- ❖ Ügyel saját személye és környezete rendjére, tisztaságára.

III. 9. A tevékenységben megvalósuló tanulás

9.1. Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely **a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja**. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett **tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.**

9.2. Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire.

9.3. A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, **felfedezés** lehetőségének biztosítása, **kreativitásának erősítése.**

9.4. A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- ~ az utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás (szokások alakítása),
- ~ a spontán játékos tapasztalatszerzés;
- ~ a cselekvéses tanulás;
- ~ a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
- ~ az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;
- ~ a gyakorlati problémamegoldás.

9.5. Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

9.6. Óvodapedagógus feladata a rendelkezésre álló digitális eszközök célszerű használata (ezek a következők lehetnek diavetítő, cd lejátszó, laptop, projektor, videó kamera, fényképezőgép)

9.7. Alkalmazott módszerek a tevékenységben megvalósuló tanulás folyamatában:

A tanításirányítás szempontjából	A tapasztalatszerzés speciális óvodai módszerei
Pedagógus dominanciájú módszerek	• Elmesélés • Elbeszélés, leírás • Magyarázatok: gyermeki és pedagógusi (megmutatás, hivatkozás, hasonlítás) • Értékelés, elismerés, megerősítés, ösztönzés, példaként kiemelés, véleménynyilvánítás
Pedagógusi gyermeki közösen alkalmazott módszerek	• Beszélgetés • Bemutatás, megmutatás • magyarázatok: gyermeki pedagógusi (megmutatás, hivatkozás, hasonlítás) • Véleménynyilvánítás • Véleménycsere • Projekt módszer • Játék: szimulációs-, szituációs-, szerep- szabályjáték • Értékelés, elismerés, megerősítés
Gyermeki dominanciájú módszerek	• Játék, szimulációs-, szituációs, szerep, szabályjáték • Megfigyelés, • Vizsgálódás, próbálgatás, kipróbálás • Manipulálás, tevékenykedés, • Kooperatív tevékenykedés

9.8. A tanulás munkaformái a különböző tevékenységekben:

- egyéni
- páros
- mikrocsoportos
- frontális

Szervezeti keretek:

A tanulás szervezésénél a kötelező és a kötetlen szervezeti formát alkalmazunk. A kötetlen szervezeti forma minden csoportban a gyermeki tevékenység alapformája.

A kötetlenség jelenti:

- a gyermekek önkéntes a részvételét
- Az elhelyezkedés szabadon választását

E tevékenységek időtartamát a gyermekek érdeklődése, aktivitása határozza meg.

A kötelező foglalkozást jelenti:

- a foglalkozáson való részvétel minden gyermek számára kötelező

- érvényesülnek a differenciálás elvei:
 - céljában
 - tartalmában
 - a szervezés módjában
 - módszereiben
 - eszközeiben

Kötelezően szervezzük:

- élményszerző sétákat
- a kirándulásokat
- a mozgást
- ének –zene, énekes játék, gyermektánc

Módszertani alapelvek:

- Szervezeti és munkaformák megválasztásában elsődleges szempont a gyermek kompetenciájának fejlesztése.
- Hozzásegítjük a gyerekeket, hogy ismereteiket tapasztalati úton szerezzék meg.
- Olyan feladatokat adunk a gyerekeknek, amelyek egyéni fejlettségüknek megfelelőek, erőfeszítést igényelnek, és sikerélményt biztosítanak.
- Kérdéseinkkel és az általuk feltett kérdések megválaszolásával segítjük a helyes megoldások keresését.
- Csak olyan mértékű segítséget nyújtunk, amennyire a gyermeknek szüksége van!
- A gyermekek helyes önértékelését differenciált dicsérettel segítjük elő.
- A tanköteles gyerekektől elvárjuk az önként vállalt, tevékenység befejezését.
- A foglalkozások szervezésénél a komplexitás elvét szem előtt tartjuk.

Nkt. 8. § (1) Az óvoda a gyermek hároméves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény, amely a gyermeket fokozatosan, **de különösen az utolsó évében az iskolai nevelés-oktatásra készíti fel.** Az iskolára való felkészítés az egész óvodai nevelésünket átszövi a tudatos fejlesztő tevékenységek hatására a gyermekek óvodáskor végére eléri az iskolához szükséges fejlettséget.

9.9. Zöld óvodai tartalmak

*„Vendég vagy a világban
és ez a világ ,szép vendégfogadó,
van napsugara,vize , pillangója, madara
Van virága rengeteg sok,
Tanulj meg örömindeni nekik.”*

Zöld óvodai intézmény működtetése:

Egy zöld óvoda működésének talán legszembevetőbb jellemzője, hogy napi szinten és minden területen megjelennek a „zöld óvodai” tartalmak. Kihasználva a lehetőségeket, tudatosan

figyelní kell többek között az energiatakarékosságra (természetes fény előnyben részesítése, csapok folyamatos karbantartása, fűtés külső hőmérséklethez igazodó beállítása, esővízgyűjtés stb.) Környezetbarát tisztítószerak használata. Elsősorban természetes anyagokból készült berendezési tárgyak eszközök. A játékeszközök közül érdemes környezettudatos tartalmú képességfejlesztő játékokat is biztosítani. Környezeti nevelést segítő eszközök természetes módon jelen vannak.(nagyítók, rovarlesők, mikroszkópok, kerti szerszámok). Egészséges étkezés megvalósulásáért jó kapcsolat a szolgáltatóval, „mintamenza” Jó gyakorlatok adaptálása.

A településen belül jó kapcsolat a fenntartó környezeti ügyekkel foglakozó tagjaival.

A zöld óvodai tartalmakat biztosítják az óvodai nevelés általános feladatai:

- **Egészséges életmód alakítása:**
 - személyi higiénia, kulturált étkezés, egészséges táplálkozás, egészséges balesetmentes környezet biztosítása
- **Érzelmi nevelés:**
 - a környezethez fűződő pozitív érzelmek alakítása, környezettudatos életvitel és viselkedés formálása.
- **Szülői együttműködés:**
 - egészséges táplálkozás, tudatos vásárlói szokások, hulladékkezelés, fenntartható életmód. Családi kirándulások, egyéni beszélgetések, játszó délutánok, udvarrendezés „zöld tartalmak” környezettudatos értékrend.
- **Anyanyelvi és értelmi fejlesztés:**
 - Beszélő környezet biztosítása, élmények tapasztalatok, ismeretek, változatos tevékenységek biztosítása. nyitottság előzetes tapasztalatok, kirándulások séta, erdei óvoda.

Mindegyik tevékenységforma tartalmából adódóan eltérő módon alkalmas a környezeti attitűdök alakítására, a zöld tartalmak megjelenítésére, közvetítésére, tudatosítására, azaz a fenntarthatóság szempontjából fontos kompetenciák fejlesztésére.

Személyi feltételek

Önképzés zöld óvoda témakörben. Belső továbbképzések, szakmai előadások a témában, nemcsak óvodapedagógusoknak, hanem valamennyi munkatárs szülők. Jó gyakorlatok adaptálása. Munkaközösség amely, a környezeti nevelés módszertani lehetőségeit kidolgozza. Fenntarthatóság munkaközösség.

IV. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

I. A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben az óvodásból iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

2. Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek a sikeres iskolai munkához.

a) A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

b) A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak. a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgás fejlettségnek, a testséma kialakulásának.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél

- ~ az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- ~ megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- ~ a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- ~ érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni; minden szófajt használ; különböző mondat szerkezeteket, mondat fajtákat alkot: tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat (a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek); végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
- ~ elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

c) Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőtten és gyermektársaival.

A szociálisan érett gyermek:

- ~ egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni: késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- ~ feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

3. Az hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata változatlanul az egész gyermeki személyiség harmonikus fejlődésének elősegítése.

4. A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett **pedagógiai munka** mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint.

5. **Kiemelt figyelmet igénylő** gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

„Intézményünk inkluzív szemlélete a befogadás: kölcsönös segítőkézség értékein és máság felé természetes odafordulás értékein alapul.”

V. Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése

Az óvoda alapító okiratában foglalt, a fenntartó által meghatározott fogyatékoság típusának megfelelő sajátos nevelési igényű gyermekek nevelését, fejlesztését vállaljuk fel.

A sajátos nevelési igényű gyermekek integrált neveléséhez szükséges feltételek közé tartozik az illetékes szakértői bizottság által meghatározottak szerinti foglalkozáshoz szükséges szakirányú végzettségű gyógypedagógus foglalkoztatása, a foglalkozáshoz szükséges speciális nevelési terv, valamint speciális gyógyászati és technikai eszközök, a gyermek részére a szakértői és rehabilitációs bizottság által meghatározott szakmai szolgáltatások biztosítása.

Sajátos nevelési igényű gyermek az, aki a **szakértői és rehabilitációs bizottság** **szakvéleménye alapján:**

- ❖ Az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem – vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

Célunk:

- ❖ A harmonikus, nyugodt, biztonságot adó óvodai környezetben természetessé váljon a gyerekek között személyiségük különbözősége.
- ❖ A sajátos nevelési igényű gyermekek esélyegyenlőségének biztosítása, fejlődésének elősegítése, hogy javuljon életminőségük, és a későbbiek folyamán könnyebben tudjanak beilleszkedni a társadalomba.

Alapelvünk:

- ❖ A sajátos nevelési igényű gyermekeknek **joga, hogy különleges gondozás keretében állapotának megfelelő gyógypedagógiai ellátásban részesüljön.**
- ❖ Valljuk, hogy nem a közösségből kiszakítva, hanem a többi gyermek között, párhuzamos tevékenységként kezdeményezett fejlesztőjáték a legeredményesebb formája a fejlesztésnek.
- ❖ Gyermekközösségbe csakis olyan sajátos nevelési igényű gyermekek integrálhatók, akik a többiekkel együtt nevelhetők.
- ❖ A gyermekek mindenek felett álló érdekében a mi felelősségünk, hogy minden rendelkezésünkre álló segítséget megadjunk a gyermekeknek képességeik fejlődéséhez, személyiségük kibontakozásához, ismereteik bővítéséhez.

- ❖ Az óvónőknek olyan befogadó csoportléggkört kell kialakítaniuk, melyben a gyermekek magatartása, viselkedése kizárja a hátrányos megkülönböztetést, zaklatást (megfélemlítés, megalázás, az emberi méltóság megsértése).
- ❖ A fejlesztés rövid távú céljait minden esetben a fejleszthetőséget tükröző gyógypedagógiai- orvosi-pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira, illetve a szakértői és rehabilitációs bizottság javaslatára kell építeni.

A fejlesztés legfontosabb területei

Célcsoport	Integrált óvodai környezet, fejlesztés feladatai	Kapcsolat: család
Tanulásban akadályozott gyermek	– Megfelelő pedagógiai attitűd, egészséges kommunikációs folyamatok. – Spontán utánzásos tanulás lehetőségének biztosítása. – A spontán tanulást a társakkal való együttműködést segítik azok az élmények, tapasztalatok, minták, amelyet a gyermek a kortárs csoportban megél. – Adekvát játékhasználat elsajátítása. – Egyéni fejlesztési terv kidolgozása.	Fejlettségi szintjének megfelelő óvodai feladatok otthoni gyakorlása.
Érzékszervi fogyatékos, enyhébb fokban hallássérült gyermek.	– Megfelelő adaptív magatartás minták. – Pozitív beszédminta, szociális készségek gyakorlása, munka jellegű tevékenységekbe való bevonása. – Önértékelés reális énkép kialakítása. – Vizuális megerősítés kommunikációs kártyákkal. – Hallásfejlesztő játékeszközök alkalmazása. – Speciális segédeszközök (hallókészülék) használatának ismerete. – Egyéni fejlesztési terv kidolgozása.	Fejlettségének megfelelő óvodai feladatok otthoni gyakorlása.
Érzékszervi fogyatékos látássérült gyermek	– Biztonságot nyújtó kiegyensúlyozott csoportléggkör. Irányított játéktevékenység. – A gyermek egyéni szükségleteinek megfelelő segítségadás. – Segítő személyzet, és a csoporton belüli tárgyak állandóságának biztosítása. – Látásneveléshez szükséges speciális eszközök (színes lámpa, hatrekeszes doboz).	Fejlettségének megfelelő óvodai feladatok otthoni gyakorlása.

Mozgásfogyatékos gyermek	– Biztonságot nyújtó, befogadó csoportléggör. A megfelelő segédeszközök biztonságos használatának megteremtése. – A mozgásigény biztosítása lehetőségek szerint a napirend folyamán. – A már megtanult, begyakorolt mozgásformák, korrekciós testhelyzetek alkalmazása a játéktevékenységben és a tanulási folyamatokban. – A gyermek sérülésétől függően a tevékenységek végzéséhez szükséges idő biztosítása. – A speciális segédeszközök használatával kapcsolatos segítség elsajátítása a szakember irányításával. – Egyéni fejlesztési terv kidolgozása.	Tanácsadás az otthoni mozgásfejlesztéshez, a már tanult mozgásformák gyakorlásához. megfelelő segítségadás, illetve a gyermek segédeszköz használatának megtanítása. Az óvoda-iskola átmenet segítése.
Beszédfogyatékos gyermek	– A gyermek beszédállapotáról való tájékozódás. – Gazdag nyelvi környezet biztosítása a játéktevékenységben, tanulásban, ismeretszerzésben. – Pozitív beszédminta nyújtása prozódiai elemek tudatos alkalmazása (dallam, hangsúly, hanglejtés, ritmus). – A beszédfogyatékos gyermekekhez intézett közlései mindig csökkentett formában, csökkentett beszédtempóban hangozzanak rövidített redukált formában. – Az anyanyelvi játékok beépítése a napi folyamatba. – Oldott, bizalmas, stressz mentes légkör biztosításával segíteni a beszédfogyatékos gyermek élményhez juttatása. – Egyéni fejlesztési terv kidolgozása.	A probléma feltárása, megbeszélése. Megoldási módok keresése, tanácsadás. Rendszeres tájékoztatás az elért eredményekről. A szülő partnereként való bevonása a terápia hatékonyságának érdekében.
Autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek	– Az elemi adaptív (alkalmazkodó) viselkedés kialakítása, szociális kommunikációs képesség fejlesztése. – Protetikus (akadálymentes) környezet kialakítása, vizuális eszköztár megteremtése. – Inadekvát (nem megfelelő) viselkedés megelőzése, korrekciója. – Önkiszolgálás fejlesztése. – Adekvát játékhasználatra nevelés. – A gyermek tapasztalatokhoz juttatása, a percepció, adaptív viselkedés és a gondolkodás integrálása, adaptív	A szülő támogatása az otthon végzendő feladatoknál. megfelelő segítségadás, ill. a gyermek fejlesztéséhez szükséges segédeszköz használatának megtanítása.

	viselkedés és munkavégzési formák elsajátíttatása. – Képes napirend tartása, PECS kártyák, ÉN - Könyv, Én - Napló. – Egyéni fejlesztési terv kidolgozása	
A halmozottan fogyatékos illetve középsúlyos értelmi fogyatékos gyermek	– Kis lépések elvét alkalmazva, cselekvésbe ágyazottan, kellő idő biztosításával történjen. – Biztonságot nyújtó, befogadó csoportlégtér megteremtése. – Alapvető önkiszolgálási szokások kialakítására való törekvés. – A megfelelő játékhasználat elsajátítására való törekvés. Kognitív funkciók fejlesztésére való törekvés, amelyben kiemelt szerepe van a rendszerességnek, az utánzásnak, a gesztusokkal kísért egyszerű verbális utasításnak, a zenének, a ritmusnak, a sok ismétlésnek. – Egyéni fejlesztési terv kidolgozása.	Rendszeres tájékoztatás az elért eredményekről. Éreztetjük, hogy fontos szerepe van gyermeke fejlesztésében. Tudatosítjuk, hogy eredményeket csak közös munkával érhetünk el.
A fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozás zavarral) küzdő gyermek	– A biztonságot nyújtó, befogadó csoportlégtér megteremtésével, világos szabályok megfogalmazásával az aktivitás szint egyensúlyban tartása. – Egyéni fejlesztési terv kidolgozása.	A szülő aktív bevonásával a viselkedésbeli szabályrendszer betartása.

Az integrált nevelésből adódó óvónői feladatok

- ❖ Inkluzív szemlélettel a különbözőséget elfogadó viselkedés és magatartás alakítása a gyermekközösségekben, ezen belül különösen a tolerancia, türelem, megértés, figyelmesség, segítőkészség, empátiás készségek alakítása.
- ❖ A sajátos nevelési igényű gyermek terhelhetőségénél az óvónő vegye figyelembe a sérülés jellegét, súlyosságának mértékét, adott fizikai állapotát.
- ❖ Ismerje fel, és gondozza kiemelten a gyermekben rejlő kiemelkedő teljesítményt.
- ❖ Törekedni kell arra, hogy a nem, vagy kevésbé sérült funkciók tudatos fejlesztésével bővüljenek a kompenzációs lehetőségek.
- ❖ A napirend során mindig csak annyi segítséget kapjon a kisgyermek, hogy önállóan tudjon cselekedni.
- ❖ Az óvodapedagógus értesse meg és tudatosítsa a gyermekcsoportban dolgozó dajkával, hogy kommunikációja, bánásmódja, viselkedése ugyanolyan modell értékű, mint az övé.
- ❖ A sajátos nevelési igényű gyermekek optimális nevelésének érdekében a pedagógusok ismereteinek bővítése, elsősorban gyógypedagógiai téren.
- ❖ A hatékonyság, eredményesség, szakszerűség és célszerűség érdekében együttműködés a szaksegítőkkel –gyógypedagógus, pszichológus, logopédus, fejlesztőpedagógus.

- ❖ Szükség szerint szakvélemény, fejlesztési javaslat kérése a megfelelő szakszolgálatoktól.
- ❖ Az óvodáskor végére, a sérülés arányában a sajátos nevelési igényű gyermeket is juttassa el az óvodai nevelés általános célkitűzéseiben megfogalmazott minimális szintre: alkalmazkodó készség, akaraterő, önállóságra törekvés, együttműködés.
- ❖ Tárgyi feltételek biztosítása, különösen a nagymozgások fejlesztését, lateralitást, téri tájékozódást, beszédészlelés és megértés fejlesztését és a gondolkodási stratégiák támogatását szolgáló eszközök.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére /sikerkritériumok/

- ❖ A sajátos nevelési igényű gyermekek is szívesen járnak óvodába.
- ❖ A közösségen belül megtalálják helyüket, társaik elfogadják, nem kerülnek peremhelyzetbe.
- ❖ Örömmel vesznek részt a speciális foglalkozásokon.
- ❖ A bemeneti fejlettséghez képest kimutatható a fejlődés.

V.1 Migráns gyermekek interkulturális nevelése

Migráns gyermek az a gyermek, aki, valamint akinek a családja nem magyar állampolgár, és munkavállalás, tanulás céljából tartózkodik Magyarországon, illetve menekült státuszú.

Alapelveink:

- ❖ A migráns gyermekek a magyar gyermekekkel azonos feltételek mellett vehetik igénybe az óvodai nevelést.
- ❖ Az emberi méltóság elismerése és tiszteletben tartása minden migráns kisgyermeket megillet.
- ❖ Az egyéni bánásmód elvét az ő nevelésük során is érvényesítjük.
- ❖ A bevándorló családból érkező gyermekek értékességét egyediségükben, individualitásukban keressük.

A migráns gyermekek interkulturális neveléséből adódó óvónői feladatok:

1. Felkészülés a gyermek fogadására

Az óvónő felkészülése a szülőkkel és a gyermekkel való kapcsolatfelvétellel kezdődik. A későbbiekben a gyermek kultúrájával, vallásával, nemzetiségével kapcsolatos információkat is össze kell gyűjtenie, szükség esetén utána kell olvasnia. Ezek az információk hozzásegítik ahhoz, hogy jobban megérthesse a gyermek viselkedését, meghatározhassa a pedagógiai beavatkozás lehetséges irányait. Tanácsos ezeknek az információknak egy részét a csoportban dolgozó dajkával is megismertetni.

2. Az érkező gyermek empátiás fogadása

A migráns gyermek kezdeti viselkedését meghatározza aktuális érzelmi beállítódása és előzetes szocializációs tapasztalatai:

- ❖ A migráns kisgyermek, amikor bekerül a számára teljesen idegen környezetbe, egyedül lévőnek, kirekesztettnek érzi magát.
- ❖ Nem érti a körülötte lévő felnőttek és gyerekek beszédét, és őt sem értik a többiek.
- ❖ Fél az ismeretlentől, a változástól, a bizonytalanságtól.
- ❖ Vallási okból előfordulhat sajátos étkezési szokás, ettől úgy érzi, ő más, mint a többi kisgyerek.

- ❖ Általában a család szociálisan is rászorult, ezért a többi kis gyermekhez viszonyítva hátrányosabbnak érezheti magát.

Ezért az óvónő legfontosabb feladata:

A kezdeti időszakban a **gyermekek érzelmi biztonságának megteremtése**. Az eltérő nyelv, szokások, viselkedési módok, étrend elfogadtatása, értékként való bemutatása szükséges a többségi gyermekek számára. A más kultúrákról, a vallásokról, a bőrszínről, az etnikai különbségekről szóló, életkornak megfelelő ismeretek bemutatása apró lépésekben, a gyermekek érdeklődési körét - játék, mese, vers, ének, zene, tánc - figyelembe véve valósítható meg.

A migráns gyermeket segíteni kell a magyar nyelv elsajátításában, melynek leghatékonyabb eszköze a játék, tere pedig maga a közösség.

A fejlődés eredménye óvodáskor végére /sikerkritériumok/

- ❖ Szívesen jár óvodába.
- ❖ A gyermekcsoport egyenrangú tagjának érzi magát.
- ❖ Szívesen játszik társaival, és a csoporttársak is keresik a társaságát.
- ❖ Megérti a magyar szavak jelentését, szavakat, tömondatokat képes magyarul kimondani.

VI. Az óvoda gyermekvédelemmel kapcsolatos pedagógiai tevékenysége, szociális hátrányok enyhítése, esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések

Az óvodapedagógus feladata, hogy minden gyermek számára biztosítsa alapvető szükségletét, az érzelmi biztonságot. Figyelembe kell vennie a gyermekek egyéni képességét, fejlődési ütemét, szociokulturális háttérét, segítenie kell a tehetsége kibontakoztatásában, valamint hátrányos helyzetéből való felzárkóztatásában. A migráns gyermekek nevelése során elő kell segítenie az önazonosság megőrzését, ápolását.

A gyermekvédelmi tevékenység valamennyi óvodapedagógus feladata, amelyet az óvodavezető által megbízott gyermekvédelmi felelős hangol össze.

Cél:

1. A gyermekek alapvető szükségleteinek kielégítése, gyermeki- és emberi jogainak érvényesítése.
2. Az eltérő szociokulturális környezetből érkező gyermekek számára esélyegyenlőség biztosítása a hátrányos helyzetből való felzárkóztatással.

Feladataink:

Az óvónők feladatai:

1. Az óvodába járó gyermekek családi háttérének megismerése.
2. A hátrányos, halmozottan hátrányos helyzet, illetve a veszélyeztetettség jelzése a gyermekvédelmi felelősnek.
3. Rendszeres óvodába járás figyelemmel kísérése, szükség esetén jelzés.
4. Hátrányos, halmozottan hátrányos gyermekek differenciált nevelése.

A gyermekvédelmi felelős feladatai:

1. Nyilvántartás készítése, vezetése,/óvodások száma, 3, vagy annál több gyermekes családok, sajátos nevelési igényű gyermekek száma, csonka családban élők száma, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, veszélyeztetett gyermekek száma, aránya, okai, cselekvési terv./
2. Anyagi gondokkal küzdő családok támogatására lehetőségek keresése./Szülők tájékoztatása támogatásról, segélyről, térítési díj csökkentése, alapítvány igénybevétele, ruha-, játékgyűjtési akciók./
3. Szükség szerint védőnő, családgondozó igénybevétele, együttműködés a Gyermekjóléti Szolgálattal.

Hátrányos helyzetű gyermek az, akinek a jegyző a gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát megállapította.

Ezen belül **halmozottan hátrányos helyzetű** az a gyermek, akinek a törvényes felügyeletét ellátó szülője a gyermek 3 éves korában legfeljebb az iskola 8. évfolyamán fejezte be sikeresen a tanulmányait, illetve akit tartós nevelésbe vettek.

Hátrányos helyzetre utaló jelek.

- ❖ Alacsony jövedelem, csekély bevétel /segély, nyugdíj, alkalmi munka utáni jövedelem, munkanélküliség/
- ❖ A szülők alacsony iskolai végzettsége, műveltségi-, és igény szintje.
- ❖ Szűkös, egészségtelen lakáskörülmények.
- ❖ Deviáns környezet. / drog, alkohol, játékszenvedély, /
- ❖ Család hiánya/válás, gyermeket egyedül nevelő szülő, állami gondozásba vett, vagy onnan kikerülő gyermek, kinevezett gyám/
- ❖ Beteg, rokkant, korlátozott szülő.

Veszélyeztetettség:

- ❖ Olyan magatartás, mulasztás, vagy körülmény miatt kialakult állapot, amely gátolja, vagy akadályozza a gyermek testi, értelmi, érzelmi, vagy erkölcsi fejlődését.
- ❖ Veszélyeztetettség utaló jelek:
- ❖ Fizikai bántalmazás, szexuális zaklatás, bűnöző életmód
- ❖ Szülői felügyelet hiánya, elhanyagoló szülői magatartás, éhezés.
- ❖ Rendkívül rossz lakáskörülmények, hajléktalanság.
- ❖ Gyakori indokolatlan hiányzás.

A veszélyeztetettség megelőzése, megszüntetése érdekében az intézmény együttműködik az orvossal, védőnővel, Gyermekjóléti szolgálattal, az önkormányzatok gyámügyi előadójával.

Esélyegyenlőség biztosítása

Az esélyegyenlőség alapvető feltétele a diszkrimináció mentesség, szegregáció mentesség, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai és társadalmi integrációja. Nevelőmunkánk során érvényesüljön az egyenlő bánásmód elve, törekedjünk a hátrányok kompenzálására.

Egyetlen gyermeket sem lehet neme, kora, származása, családi helyzete vagy bármely oknál fogva hátrányosan megkülönböztetve, óvodánkban megvalósul a sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése, mely alapító okiratunkban és nevelési programunkban megfogalmazódik.

Feladatok:

- Valamennyi halmozottan hátrányos gyermek részesüljön óvodai nevelésben.
- A halmozottan hátrányos és veszélyeztetett gyermekek óvodai szocializációja, családi életének, helyzetének figyelemmel kísérése.
- Szülők tájékoztatása jogairól (ingyenes étkezés, liszt érzékenység, cukorbeteg gyermek, krónikus betegségben szenvedő stb.) az óvodáztatással összefüggő támogatásról, szociális hátrányok kompenzálása.
- Integrációs csoportalakítás (pl: vegyes csoport)
- Igazolatlan hiányzások visszaszorítása
- Szülők munkába állását segítő nyitva tartás kialakítása.
- Indokolt esetben rendszeres családlátogatás.
- Feltételek biztosítása a kiemelt figyelmet igénylő és a sajátos nevelési igényű gyermekek ellátásához.
- Tanulási képességek megalapozása, egyéni kompetenciák fejlesztése, tanulási és részképesség zavarok felismerése, kialakulásának megelőzése.
- Sajátos nevelési igényű gyermekek problémáinak korai felismerése, fejlesztésükhöz szükséges szakember megkeresése. Az egyéni haladás lehetőségének megteremtése.
- Nevelőtestületünk feladata, hogy ismerje az egyenlő bánásmód és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat.
- Érvényesüljön a diszkrimináció mentesség, befogadó légkör.
- Nevelőtestületünk továbbképzések során mélyítse ismereteit.
- Az óvodai tevékenységek során sokoldalú, élményekben gazdag tapasztalatszerzés, differenciált fejlesztés.

Tehetséggondozás

Néhány gyermek képességei egy-egy területen meghaladja kortársaiét. A tehetséges gyermek magában hordozza a kiemelkedő képességűekre jellemző személyiségvonásokat, viselkedésformákat, érzelmi reakciókat. A tehetség képesség, motiváció, kreativitás összessége. az óvodáskorú gyermek tehetsége kibontakozóban van, gyermeki szükségleteit ki kell elégíteni, fontos az érzelmi támasz, egyenletes terhelés, arányos napirend, életmód.

A tehetség megmutatkozhat kiugró intellektuális képességekben, művészi hajlam megnyilvánulásaiban, pszichomotoros - és motoros teljesítményekben, szociális magatartásban. A játék a gyermek fő tevékenységi formája a szabadjáték keretein belül kell megvalósulnia a tehetséggondozásnak.

Az óvodapedagógus feladata:

- Ismerje fel a tehetséges gyermeket
- Biztosítson gazdag cselekvési lehetőséget melyben érvényesül a differenciált bánásmód
- Kreatív egyéni megoldások támogatása.
- Pozitív támogató értékelés dicséret
- Aktivitás biztosítása
- Nyitott támogató attitűd
- A szülőkkel való kapcsolattartás
- Elvárás az óvodapedagógusokkal szemben a jó szakmai felkészültség, vegyenek részt továbbképzéseken

VII. Az óvodai élet megszervezésének elvei

VII.1. Személyi feltételek

A Baracscai Bóbita Óvodában engedélyezett pedagógus létszáma: 11 fő pedagógus 5 fő dajka 1 fő pedagógiai asszisztens és 1 fő óvodatitkár.

Munkánkat logopédus szakember és fejlesztő gyógypedagógus segíti.

Nevelőtestülettel kapcsolatos elvárások:

Minden dolgozó tartsa szem előtt, hogy a gyermek és a szülő számára modellként állnak, ezért viselkedésükkel, beszédükkel, ápoltságukkal pozitív példát adjanak.

Becsüeljék meg egymás munkáját. Törekedjenek a szép, érthető magyar nyelv használatára.

A szülőkkel őszintén, de tapintatosan beszéljék meg az esetleges problémákat és minden lehetséges segítséget adjanak meg, a gyermek egészséges, harmonikus fejlődése érdekében.

A gyermekek személyiség- és képességfejlesztéséhez biztosítsák az optimális feltételeket.

Minőségi munkavégzés szükségessé teszi számunkra a rendszeres továbbképzést, önképzést.

Mutasson követendő példát a gyermekek és a szülők számára a digitális eszközök funkcionális használatára, ezen eszközök segítségével is tartson kapcsolatot a szülőkkel.

Az igényes óvodapedagógus képes elemezni munkáját, tudja, hogy mit mivel hogyan csinál.

Az alkalmazott módszerek folyamatos figyelése értékelés és szükség szerinti módosítása.

Szükség és lehetőség szerint a folyamatos értékelő magatartás és figyelem a gyerekek folyamatos megfigyelésére épül.

Tartalma:

Szakmai látogatások, a megyei és országos szintű szakmai szervezetek.

A pedagógiai intézet által szervezett szakmai továbbképzések.

A közösségi továbbképzésen való részvétel.

A szakirodalomban az óvodai neveléssel kapcsolatos cikkek figyelemmel kísérése.

Ötletek átadása, szoros együttműködés. Társ-óvodákkal való kapcsolatápolás.

Az emberi örök értékek mindennapi megélésével személyes példamutatásunkkal kívánjuk az emberek irántunk való bizalmát megszerezni, és megtartani.

Nevelő munkájuk során törekedjenek arra, hogy neveltjeik önállóan gondolkodni tudó, kiegyensúlyozott személyiségek legyenek.

VII.2. Az óvodai élet megszervezése

1. A gyermek egészséges, a tevékenységben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a heti rend biztosítja a feltételeket, melyek megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35) perces csoportos tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek.
2. A jó napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi, amely igazodik a gyermekek motiváltságához, aktivitásához és a változó környezethez. Fontos a tevékenységek

közötti harmonikus arányok kialakítása, a játék kitüntetett szerepe. A napi-és heti rendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki.

3. Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában nevel, építi kapcsolatait a gyerekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást nevelést segítő munkatársakkal.
4. Az óvoda élet megszervezése során törekedni kell a személyes interakciókra, előszavas mese és közösségi játék élmény biztosításával.
5. Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok szolgálják. Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósulhat meg és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.
6. A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermekek egyéni terhelhetőségéhez igazodó – amennyiben az infrastruktúrális adottságok lehetővé teszik, külön térben szervezett – iskola előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt.
7. A tanköteles korú, de az óvodában nevelkedő gyermekeket a 6. pont alkalmazása során a tanköteles korukat megelőző évben járóknak kell tekinteni.
8. A gyermek fejlődésének nyomon követése a tanköteles kor betöltését megelőző nevelési évtől az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek és képességek rögzítésével egészül ki a kötelező dokumentumban az iskolai –előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység tervezése érdekében.
9. A gyermekek fejlődésének vizsgálata céljából a tanköteles kor betöltése kori nevelési évben diagnosztikus mérési rendszer alkalmazható.

A heti rend nem napokhoz kötött tevékenységet jelent, hanem egy-egy környezeti téma köré csoportosítva, azt körbejárva dolgozza fel az élményeket, tapasztalatokat, ismereteket a különböző tevékenységi területeken keresztül. Kivételt képez a testnevelés, sajátos feladatai, céljai, speciális eszköz és helyigénye miatt.

VII.3. Javasolt napirend

Óvoda nyitva tartásától

- ❖ Közös játék csoportszobában vagy szabadban, szabadon választott tevékenység
- ❖ Tízórai
- ❖ Egyéni és mikro csoportos tevékenység
- ❖ Séták megfigyelések, irányított tapasztalatszerzés, játék a szabadban
- ❖ Munka jellegű tevékenységek
- ❖ Tevékenységtartalmak közvetítése:
 - Irodalmi tevékenység
 - Ének-zenei tevékenység
 - Rajzolás és kézimunka, barkácsolás
 - Mozgástevékenység

- Külső világ tevékeny megismerése
- Külső világ tevékeny megismerése matematikai tartalommal
- ❖ Egészségnevelés
- ❖ Ebéd
- ❖ Egészséges életmódra nevelés, testápolás
- ❖ Pihenés (életkori sajátosságoknak megfelelően)
- ❖ Egészséges életmódra nevelés, testápolás
- ❖ Uzsonna
- ❖ Játék, szabadon választott tevékenység csoportban vagy szabadban hazamenetelig

VII.4. Tervezés

Nevelési terv: éves szinten negyedéves bontásban.

- ❖ Éves szinten, éves nevelési terv, tematikus terv
- ❖ Nevelési terv féléves szinten (befogadás, nyári élet)
- ❖ Heti szinten, heti tematikusterv
- ❖ Napi szinten, napirend

Tevékenységi körökhöz tartozó anyagkigyűjtés évre szólóan korcsoportonként.

Tevékenységi terv: negyedéves szinten és heti bontásban.

VII.5. Tárgyi feltételek:

A pedagógiai program megvalósításához szükséges eszközök beszerzésénél figyelembe vesszük a 20/ 2012. (VII.31.) EMMI rendelet rendelkezéseit.

VIII. Az óvoda kapcsolatrendszere

*„Az ember szeme annyi, amennyi tekintet
beleivódott.*

*Az ember sorsa annyi, ahány sorssal
összefonódott”*

(Rab Zsuzsa)

Az óvoda a társadalomban elfoglalt helye szerint kapcsolatban van különböző csoportokkal, szervezetekkel, intézményekkel. Legfontosabb, legszorosabb a családdal való kapcsolat. Intézményeinkben arra törekszünk, hogy a család sajátosságait figyelembe véve, a családi nevelésre alapozva, azt kiegészítve, a szülőket nevelőpartnernek tekintve, velük összhangban neveljük, fejlesszük a gyermekeket.

A kapcsolattartás formái:

1. Családias hangulatú szülői értekezlet

A **szülői értekezlet célja:** az óvodát, a csoportot, a gyermeket, a szülőket érintő legfontosabb témák, feladatok, programok, esetleges problémák megbeszélése. Az

óvodapedagógus feladata a szülők tájékoztatásán kívül véleményük meghallgatása, javaslataik figyelembevétele. A szülői értekezlet idejéről, témájáról a csoportos faliújságon keresztül legalább 1 héttel előbb tájékoztatni kell a szülőket. A szülői értekezleten jelenléti ív írása és jegyzőkönyv készítése kötelező.

2. Családlátogatás

A **családlátogatás célja**, hogy az óvodapedagógus megismerje a gyermeket közvetlen környezetében, felmérje helyét a családban, tájékozódjon a családi nevelés elveiről, szokásairól. A gyermek érdekében szükség szerint a gyermekvédelmi felelőssel együtt végzik ezt. Az első családlátogatást még kiscsoportban meg kell szervezni, később többször is, ha ez indokolt a gyermek fejlődése szempontjából. A tapasztalatokat a személyiségdossierben rögzítjük. Családlátogatásra a szülővel történő előzetes egyeztetés után kerülhet sor.

3. Befogadás

A **befogadás célja**: a gyermek beilleszkedésének segítése. Különbséget kell tennünk a családból, vagy bölcsődéből, vagy más közösségből érkező gyermekek között. Beszoktatásra, befogadásra azért van szükség, mert minden esetben számára új környezettel, emberekkel, szokásokkal találkozik. A beszoktatás a későbbi közösségi életet is meghatározhatja, a biztonságot nyújtó, nyugodt, szeretetteljes, családi légkör megtapasztalásával.

A beszoktatás formái, lehetőségei

- ❖ Nevelési év megkezdése előtt ismerkedés
- ❖ Anyás beszoktatás
- ❖ Fokozatos beszoktatás

A beszoktatás lehetőségéről a szülőket a beiratkozáskor tájékoztatni kell, továbbá motiválni arra, hogy éljenek a beszoktatás lehetőségével.

4. Fogadó óra, egyéni beszélgetés

A **fogadóórák célja**: a szülők tájékoztatása a gyermekek egyéni fejlődéséről. Megtartását személyre szabottan, igény szerint, időpont egyeztetés után lebonyolítani. Ezek az alkalmak adnak lehetőséget olyan információk cseréjére, melyek a gyermekkel vagy közvetlen környezetével kapcsolatosak, esetleg bizalmas jellegűek. A fogadóórát szülő és óvónő egyaránt kezdeményezheti.

5. Nyitott intézmény, játszónapok, közös rendezvények, ünnepek

A **nyitott intézmény**: a szülőknek lehetőséget biztosítani a napi óvodai életbe való betekintésre. A szülők személyes élményeik alapján gyermekük új vonásait, tulajdonságait fedezhetik fel, képet kaphatnak gyermekük közösségben elfoglalt helyéről, viselkedéséről, teljesítőképességéről, egyúttal módjuk van társaikkal való összehasonlításra is átélhetik a szabad játék készségekre, képességekre gyakorolt hatását, a gyermek kompetenciájának fejlődését. A szülők előzetes egyeztetés után egész évben betekinhetnek az intézmény mindennapjaiba.

Közös programok

A közös programok ünnepek célja lehetőséget teremteni a család és az óvoda közötti kapcsolat kialakítására, elmélyítésére, egymás szokásainak, értékrendjének még jobb megismerésére, szemléletük formálására, nevelési elveik közelítésére. A közös programok nem csak az ünnepeket tartalmazzák, hanem a szülőkkel együtt megszervezett sportprogramokat, kulturális eseményeket, s az ezekre való felkészülést.

Óvoda-iskola

Egymás munkájának megismerése, a minél zökkenő mentesebb iskolakezdés biztosítása céljából folyamatos rendszeres kapcsolatra törekszünk az iskolával

Kapcsolattartás formái

1. Iskolai nevelőkkel emberi és szakmai kapcsolatok folyamatos tartása
2. Nagycsoportosok látogatása az iskolában
3. Tanítónő látogatása a nagycsoportban
4. Kölcsonös részvétel egymás némely rendezvényén
5. Elégedettség és igényfelmérés
6. Közös szakmai értekezletek

Intézményünk egyéb kapcsolatai

- ❖ Fenntartóval
- ❖ Érintett Nemzetiségi Önkormányzat
- ❖ Klebersberg Intézményfenntartó Központ (Nevelési Tanácsadó, Tanulásképesség vizsgáló intézet, Pedagógiai Intézet gyermekjóléti Szolgálat)
- ❖ Közművelődési intézményekkel
- ❖ Az egyházak képviselőivel
- ❖ Egészségügyi szervekkel (Védőnő, háziorvos, gyermekorvos, családsegítő szolgálat)

A Kárpát –medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külföldi magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és lehetőségei szerint –szakmai kapcsolatot tart fenn.

IX. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

1. Véleményezte

2025.

Szülői Közösség

2. Elfogadta

2025.

Nevelőtestület

3. Jóváhagyta

2025.

Fenntartó

4. Érvényességi nyilatkozat

2025. szeptember 01-től visszavonásig.

5. Felülvizsgálat, értékelés időpontja: 5 évente

6. Módosítás előírásai

- **Törvényi változás esetén**
- **Feladatváltozás esetén**
- **A nevelőtestület 2/3-os többségi kezdeményezése alapján, a nevelőtestület dönt a módosítás elfogadásáról.**
- **Írásbeli előterjesztés nevelőtestületnek, óvoda vezetőségnek.**

7. Nyilvánosságra hozatala:

A fenntartó és a partnereink által megtekinthető a vezetői irodában, és minden csoportszobában.